Դ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 956 — ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 12 ՄԱՐՏ 1887 — 24 (Ն. Տ.) ՄԱՐՏ 1887 — 27 ՃԷՄԱԶԻՒԼ ԱԽԸՐ 1304

20 ՓԱՐԱ (ՃՇՆՈՐ ՏՆՕՐԻՆՈՒԹԻՒՆ)

ԱՌԱՒԱՏ ԿԱՄ ՕՐ ԵՒ ԹՇՆԱԿ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂՈՒԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱԶԳԱՅԻՆ ԱՌԱՋՆՈՐԴԱՏԱՆ ՕՐԱԳԻՐԻ
Գալաթիա, Նորատունկեան-խան

Direction du journal AREVELK
Noradounghian Han, Galata
CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԳԻՐ

ԳԱՂԱՓԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

20 ՓԱՐԱ (ՃՇՆՈՐ ՏՆՕՐԻՆՈՒԹԻՒՆ)

ԳԻՆԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար Տարեկան գահեկան արժէք	160
» » Վեցամսեայ » »	80
» » Քառամսեայ » »	40
Դուրսը՝ Եւրոպայի Թղթատարով Տարեկան » »	240
Դուրսը՝ Հնդիկ եւ Ամերիկայ Թղթատարով Վեցամսեայ » »	120
Օտար երկիրներ, առ եկան Քրանց	56
» » Վեցամսեայ »	28

Դուրս ղրկուած յրագրոց Վարձը ծախքը Տնօրէնութեան վրայ է. Խմբագրութեան ղրկուած Նամակ կամ գրութիւն եւ չտրուիր.

Les annonces sont reçues à l'Eastern Agency place Karakeuy Deïrmen Han Constantinople.

Կ. ՊՈԼԻՍ, 12 ՄԱՐՏ, 1887

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՍՐՏԱՑՈՂՋ ԴԱՏ ՄԸ կը զբաղեցնէ այսօր Հայոց Հնդկաստանն ու Մեծն Բրիտանիան։ Դատին դիւցազնուհին է մանկամարդ Հնդկուհի մը, նիւթն է Հնդկաց ամուսնական օրէնքն, և դատաւորներն են անգլիացի օրէնսգէտներ։ Գործին պարագաները անծանօթ չեն Արեւելքի ընթերցողաց։ Օրիորդ Ռուքմիպայ, հնդիկ աղջիկը, մինչ 11 տարեկան էր, հնդկային սովորութեան համեմատ պսակեցաւ իրմէ քանի մը տարեկան մեծ պատանւոյ մը, բայց իւր հօր տունը մնաց, մինչեւ չափահասութիւն։ Մինչ հօրը տան մէջ էր, Օր. Ռուքմիպայ ստացաւ անգլիական բարւոք կրթութիւն մը, և քանի մը տարի ետքն եղաւ բարեկիրթ, գեղանի, յոյժ ուսեալ օրիորդ մը, ոչ իւրք տարբեր եւրոպացի օրիորդէ մը։ Ցարի ուկէս առաջ «Հնդկուհի» ստորագրութեամբ նամակներ հրատարակեց Թայմս Օվ Ինդիա անգլ. լրագրոյն մէջ, բացատրելով հնդկային իգական սեռին ընկերական խեղճութիւններն, որք արդիւնք են աղջկանց տղայ հասակի մէջ բռնի ամուսնանալուն, և անդամմը այրի մնացող կանանց ամեն ընկերային իրաւունքներէ զրկուելուն, և նոր ամուսնութենէ մը արգիլուելուն։ Ոչ միայն 7–8–9 տարու աղջիկներ կը պսակուին, զի չպսակուած մնան ընկերային մեծ նուաստութիւն և կրօնական մեղք է Հնդկուհւոյ մը և նորա ընտանիքին համար, այլ եթէ պսակուելէ յետոյ՝ տակաւին կին չեղած՝ իրենց անուանական այրերը մեռնին, խեղճ աղջիկները կը նկատուին այրիացեալ, թէպէտ կոյս, և այրիներու յատուկ օրէնաց համեմատ ո՛չ կա կրնան կարդուիլ, և իրենց բոլոր կեանքը ագոյ մէջ անցուցանել կը դատապարտուին։ Հայր մը, եթէ չուզեր իւր բոլոր դրացեաց և բարեկամաց քով իւր ընկերային դիրքը կորուսանել, պարտի ըստ կարի կանուխ պըսակել իւր դուստր, և եթէ յարմար մէկը չգտնէ, անյարմար մէկը պէտք է գտնէ։ Շատ մը անչահ մարդիկ կաշառք կը տանան քաղաքի մը մէջ աղջկան մը փեսայ լինելու համար, և ուրիշ քաղաքի մը մէջ ուրիշի մը ամուսին կը լինին, և այսպէս Հնդկաստանի մէջ ծայրէն միւսը պսակուելով կը պտրտին, և որովհետեւ ի վերջոյ մէկ աղջիկ միայն կառնուն, միւսները, կարծեցեալ փեսին հետը կորուսանելով, «այրացման» բոլոր աղեռից կ'ենթարկին մանուկ հասակէն։

Անցեալ տարի, Օր. Ռուքմիպայի անուանական ամուսինը պահանջեց որ այլ ևս գայ կենակցիլ իրեն հետ։ Օրիորդը մերժեց։ Հնդիկը բողոք բարձաւ Պոմպայի անգլիական դատարանին։ Պ. Իին հի դատաւորն համակրանօք մտիկ ըրաւ Օրիորդին, որ կը բացատրէր թէ իրեն ամուսին լինել ուզող երիտասարդը չի կրնար ամուսին ընդունիլ։ Թէ այդ երիտասարդ, հասարակ Բո՛ւէ մը կամ ստորուկ բանւոր մը, անկարող է կին մը պահելու։ Թէ բոլորովին ոգէտ է և տմարդի։ միանգամայն թոքախտաւոր է, ըստ բժշկային վկայութեան։ Դատաւորը վճռեց թէ բարբարոսութիւն պիտի լինէր դատապարտել օրիորդը կին լինելու այնպիսի մարդու մը, և մերժեց Հնդիկ երիտասարդին պահանջումը։

Դատին երբը թէպէտ ուրախացուց Հնդկաստանի ազատասէրները, մանաւանդ եւրոպացիներն, անհաճոյ եղաւ Հնդկաց կրօնական դասուն և հասարակ ժողովրդեան ընդհանրապէս։ զի հնդկային ամուսնական օրինաց համեմատ, քանի որ Օր. Ռուքմիպայ պսակուած էր երիտասարդին հետ, պարտէր նորա կինը լինել, երբ ալ ուզէր նա։ Թէպէտ օրիորդը կը բողոքէ թէ հաւանած չէր ամուսնութեան, բայց հնդկային ամուսնական օրինաց համեմատ, աղջկան խօսքը չի լսուիր, և նորա հաւանութիւնը պայման չէ պսակին օրինաւորութեան։

Հնդիկը վերաբնութիւն պահանջեց, և այս օրերս անգլ. երկու նշանաւոր դատաւորներ վերստին մտիկ ըրին երկու կողմերը։ Դատաւորք, խորին համակրանք յայտնելով հանդերձ Օրիորդին, պարտ համարեցին հուչակել թէ Պ. Բինհի դատաւորը սխալ մեկնած է Հնդկաց ամուսնական օրէնքն, որուն համեմատ պարտէր վճռել Հնդկաց միջեւ ծագած ամուսնական դատ մը։ Հետեւապէս, խնդիրն յանձնուեցաւ ուրիշ նախնական դատարանի մը։ Օր. Ռուքմիպայ և իւր ինքնակոչ Քուլի ամուսին ուրեմն ներկայացան անգլ. դատաւոր Պ. Ֆարրանի։ Ռուքմիպայի փաստաբանը կրկնեց թէ Օրիորդն երբեք հաւանած չէր ամուսնութեան, և երբեք իւր ամուսինը չէր նկատած զՔուլին։ Թէ սա տգէտ, խեղճ, ադքատ մարդ մ'է, միանգամայն ախտաւոր, և եթէ դատարանը վճռէ թէ օրիորդը կին լինի այնպիսի մարդու մը, Ռուքմիպայ դարձեալ չպիտի կրնայ հնազանդիլ, և անհնազանդութեան հետեւանքը կրելու պատրաստ է։ Պ. Ֆարրան յայտարարեց թէ ինք, այրի առջեւ ունենալով հնդկային օրէնքն, որուն համեմատ պարտի վարուիլ այսպիսի դատի մը մէջ, ուրիշ բան չի կրնար ընել բայց եթէ վճռել թէ Օր. Ռուքմիպայ պարտի մինչեւ մէկ ամիս երթալ իւր օրինաւոր ամուսնոյն տունն, և լինել նորա կինն։ Եթէ չհնազանդի, վոյ ամիս բանտ պառկիլն աչք առնելու է։

Բովանդակ հնդիկ հասարակութիւնը գոհ եղաւ այս վերջնական վճռէն։ Հնդկաստանի համար քաղաքական ազատութիւն պահանջող հնդկային նոր սերունդն իսկ, համոզեալ թէ ազգային կրօնին դպչող նորութիւններէն պէտք է զգուշանալ, Օր. Ռուքմիպայի հակառակ էր, և նորա պարտութեան համար ուրախութիւն կը յայտնէ։ Միայն Պարս կամ Բարսի հրապարակագիր մը, ընկերներուն մէջ, կը հաստատէր Օրիորդին ջատագովութիւնն առանձնել։ Բայց հնդկային օրէնքն իւր բաղադրեան բովանդակ զօրութեամբ հանդերձ չպիտի կրնայ ընկճել եւրոպական կրթութեամբ ուժգնցած կանացի հաստատամտութիւն մը։ —Օրիորդ Ռուքմիպայ յանձն կառնու բանտ պառկիլ վեց ամիս, և իւր չուզած մարդուն և իրեն անարժան Քուլիի մը կին չպիտի լինի երբեք։ Վեցամսեայ բանտարկութիւն մը, ո՛րչափ ևս ծանր, անհամեմատապէս թեթեւ է բան բովանդակ կեանքի մը խեղճութիւնն ու անարգութիւնն։

Այս դատ բնականապէս շատ համակրանք կը շարժէ թէ ի Հնդկաստան և թէ յԱնգլիա։ Հնդկաստանի անգլ. լրագրերը յօդուածներ և նամակներ կը հրատարակեն, և ի Ոմպայ ձեռնարկուած է հանգանակութիւն մը բանալ ի նպաստ քաջարի օրիորդին։ Մինչեւ որ, Կրսեն Անգլիացիք, Հնդկաց ամուսնական անտեղի եւ անարդար օրէնքը բարեւորոգելու ժամն հնչէ, պէտք է գործնականապէս ոյժ տալ այդ օրինաց զոհերուն բրած ազատագրութեան ճիգերուն։ Դիքբախտապէս, 30 դարերու նուիրագործուած ունեցող հաստատութիւն մը մէկ քանի դատերու պատճառաւ շուտով չի կրնար կործանիլ։ Հնդկաց ամուսնական օրէնքին ամենէն անարդար տրամադրութիւնները քաղաքային օրէնսդրութեամբ մը ջնջելու առաջարկն, որոյ վրայ երկար ժամանակէ հետէ կը խորհի անգլ. հնդիկ կառավարութիւնը, վերջերս մատուցուեցաւ Լորտ Տրֆրէնի նկատողութեան։ Ն. Բարձրութիւն վճռեց թէ պէտք չէ դպչիլ Հնդկաց կրօնային և ընկերային օրինաց ու սովորութեանց, ո՛րչափ ևս վնասաբեր լինին Հնդիկներու։ զի օտար ազգի մը ձեռամբ ներմուծեալ ամեն բարեւորոգում, ո՛րչափ ևս օգտակար, կրնայ բախիլ միլիոնաւոր ժողովրդի մը նախապաշարմանց։ Պէտք է միայն հոգ տանիլ Հնդկաց կրթութեան, և աւելի լուսաւորեալ սերունդ մը ինքնին կրնայ ձեռնարկել հնդիկ ընկերութեան ներքին բարեւորոգման։ Փոխարքային այս պահպանողական տեսութիւնը շատ հաւանութիւն կը գտնէ Անգլիոյ մամլոյն մէջ։ Տարակոյս չկայ սակայն թէ Օր. Ռուքմիպայի նման հերոսուհիներ պիտի փութացնեն Հնդկաց ընկերային և կրօնային նախապաշարմանց տակաւ բարձումը։

ՖՐԱՆՍԱ. Երեսփ. ժողովը մարտ 14ին 248ի դէմ 318 քուէով ընդունեց օտար երկիրներէ բերուած ցորենին վրայ մաքսը 3 ֆր. էն 5 ֆր. ի բարձրացնող օրէնքն, որով մաքսի համապատասխան յաւելուած մը կը լինի միւս արմտեաց և ալիւրի վրայ ևս։ Այս օրէնքին քուէարկումը 40 տարիէ հետէ Ֆրանսայի ամենէն յետադիմական տնօրինութիւնն է ի մասին տնտեսական խնդրոց։ Մեծամասնութիւնը կը բաղկանար 180 Միապետականներէ ևս, իբր 130 Հանրապետականներէ, և ի պատիւ Արմատականաց պէտք է ըսել թէ առնոնցմէ ո՛չ ոք քուէարկեց այս Հանրապետականաց հետ։ Նախարարներէն երեքն հակառակ քուէ տուին իրենց երկրագործական պաշտօնակցին առաջարկած մաքսի յաւելման, և Նախարարապետը ձեռնպահ կեցաւ։ Մաքսի յաւելումը պահանջողներուն գլխաւոր փաստն էր թէ գործարանատերք արդէն ձեռք բերած լինելով տարագործական արտադրութեանց վրայ մաքսի յաւելում մը, հողագործներն ևս իրաւունք ունին պաշտպան դրուելու։ Եթէ Պերլինի հետ կնքուած չլինէր առեւտրական դաշնագիր մը, որուն համեմատ դաշնագիրը կը կնքուին ուրիշ ազգերու հետ, գործարանատերք պիտի պահանջէին մաքսերու նոր յաւելում մը, այնու առարկութեամբ թէ հայը պիտի սղի և հետեւապէս գործաւորաց վարձքերը պիտի բարձրանան՝ արմտեաց վրայ մաքսերուն յաւելմամբ։

—Մարտ 15ին հրատարակեցաւ կարգի խարդախման դէմ Խորհրդարանին հաստատած նոր օրէնքն, որով 6 օրէն մինչեւ 6 ամիս բանտարկութիւն և 50 ֆր. էն մինչեւ 3,000 ֆր. տուգանք կը սահմանուին խարդախեալ կարգաց իբրեւ անխառն կարագ գիտութեամբ վաճառողներուն, կարագը շինողին կամ վաճառողին անունը ծածկելն ևս պիտի համարուի գիտութեամբ վաճառել խարդախեալ կարագ։ Երբ վաճառուած կարագն անխառն կարագ չէ, պէտք է որ խոշոր տառերով արձանագրուի տակառին վրայ, իբրեւ ֆրէշ-ին, օլեոմարկարին, կամ անոնցմէ մէկ մասը։ Կառավարական պաշտօնեաք պիտի հսկեն խանութներու մէջ վաճառեալ կարագին վրայ, որպէս զի խարդախեալը չկարենայ մրցիլ անխառն կարագին դէմ։ Այս օրէնքը դրուեցաւ գլխաւորապէս ի խնդրոյ երկրագործաց, որք կը դանգատէին թէ շինծու և հետեւապէս ածան կարագներ արգելք կը լինին իրենց անխառն ապրանքին վաճառման։—Ֆրանսայի ընդունած պատուական օրէնքին նմանեցին Անգլիոյ, Հոլլանտիոյ և Դերմանիոյ մէջ ևս հաստատեցան, կամ հաստատուելու վրայ են։ Կ'արժէ որ Օսմ. Կայս. Կառավարութիւնն ևս, որ խարդախեալ կարագի խնդրոյն վրայ ուշադրութիւն դարձուցած է արդէն, այսպիսի խիստ օրէնք մը սահմանէ, որպէս զի խարդախեալ կարագն իբրեւ հարազատ ապրանք վաճառելով՝ հասարակութեան քսակին և մանաւանդ առողջութեան մշտատեւ վնաս մը չպատճառէն շահադէտ վաճառականք։ Խառն կարագ կրնայ վաճառուիլ. բայց գնող միամիտ հասարակութիւնը պէտք է գիտնայ թէ ի՞նչ տեսակ ապրանք կը գնէ։ Մեր Թուրքիացի ժողովուրդ Ֆրանսայի ժողովուրդէն աւելի ուշիմ չի կրնար համարուիլ, և Ֆրանսացի ժողովուրդը, շնորհիւ նոր օրէնքին, կարող պիտի լինի որոշել ղուտ կարագը խառն և շինծու կարագէն։

—ԱՐՈՒԵՍՏԱՀԱՆԴԻՍ 1889 Ի. Մարտ 15ի նախարարական խորհրդին մէջ, Պ. Ֆլուռէնս կարդաց Ֆրանսական դեսպաններուն ուղղելի շրջաբերականի մը պատճէնն, որով Տերութիւնք կը հրաւիրուին մասնակցելու 1889ի Արուեստահանդիսին, կամ՝ պաշտօնապէս և կամ պարզ Բոյլոուութիւն շնորհելով իրենց հպատակաց, որպէս զի մասնակցին Բարիզեան Արուեստահանդիսին։ Պ. Ֆլուռէնս ծանոյց թէ Տերութեանց կամքն արդէն հարցուած լինելով, Իտալիա, Բունասան, Սպանիա, Սբանտինավիա, և հաւանօրէն Անգլիա պաշտօնապէս պիտի մասնակցին ֆրանսական առաջիկայ Արուեստահանդիսին, և Աւստրիա, Ռուսիա և Դերմանիա, եթէ պաշտօնապէս Պատուիրակներ չկարգեն, թող պիտի տան իրենց գործարանատերաց և վաճառականաց՝ կազմելու մասնակցութեան հարկաւոր միջոցները։ Միաց։ Նահանգք, Մեքսիքա, Հարաւ. Ամերիկա, Չին և Ճաբոն պաշտօնապէս ներկայացուցիչ պիտի ղրկեն։

—ՌՈՒՍԻԱ ԵՒ ԿԵԴՐ. ԱՍԻԱ. Տեղ կը հրատարակէ իւր Թղթակից Պ. Պոնվարոլի Սմրզանտէ ղրկած մէկ նամակը։ Պ. Պոնվարո, որ Կեդր. Ասիոյ շատ մը կողմերը պտտած և քննած է գիտնականի մը աչքով, ռուսահպատակ Թուրքեստանի վիճակը կը բաղդատէ Պուխարայի անկախ Պետութեան վիճակին հետ։ Ի Պուխարա ժողովուրդն ենթակայ է ամեն տեսակ կեղեքմանց, և հետեւապէս հարկադրեալ է սքօղել իւր հարստութիւն։ Եմիրն երբ դրամի պէտք ունենայ, չի վարանիր դրամ պահանջել իւր ան հպատակներէ սրբ դեղեցիկ տուն ունին եւ կր հարձակին գեղեցիկ զգեստ հագնիլ։ Իսկ ռուսական սահմանաց մէջ, ժողովուրդն, ընդհակառակն, կատարեալ ապահովութիւն կը վայելէ։ Ռուսահպատակ Թուրքեստանցի մը եթէ բերրի հող մը կը մշակէ և ժամանակին կառոգէ, ապահով է թէ անդորը կեանք մը պիտի վարէլ։ Դիտէ ճշդիւ թէ ի՞նչ պիտի վճարէ Տերութեան, և հարստութիւն դիզելովն ինքզինք վտանգի կամ ՀԱՍԱՍ չենթարկեր։ Ուստի, չի վախնար լաւ տուն մը շինել և գեղեցիկ զգեստ մը հագնիլ տօնի օրեր։ Պուխարայի ժողովուրդը կը նախանձի Ռուսահպատակաց վիճակին, և կը բաղձայ Պուխարայի ևս ռուսական իշխանութեան ենթարկուելուն։ Մոլլայք թէեւ կ'ըսեն թէ Ռուսաց դէմ կրօնային պատերազմ պիտի քարոզեն, բայց պուխարացի ժողովուրդը նախամեծար կը համարի այլակրօն Տերութեան մը հպատակութեամբ ապահովութիւն և հարստութիւն գտնել, քան իրենց ազգակից և կրօնակից Էմիրի մը ներքեւ կեղեքուիլ։—Բնիկները շատ կը հետաքրքրին եղեր Ռուսերուն շինած երկաթուղւոյն, և կուզեն եղեր գիտնալ թէ ի՞նչպէս կարելի է երկաթներն հաստատել դիւրաւոր աւազին վրայ, և Ամու գետին վրայէն անցուցնել։ Բնիկները կը կարծեն թէ պատերազմը մօտաւոր է, եւ հետաքրքրութեամբ հարցուցեր են ֆրանսացի գիտնականին թէ Անգլիա՞ թէ Ռուսիա յաղթող պիտի ելնէ։

—ՄԱՐՈՒԻ մայրաքաղաքին մէջ, ի Թանձէր, մարտ 13ին, Թնդանօթներու արձակումէ յետոյ, մզկիթներուն մէջ կարդացուեցաւ Մարգի Սուլթանին մէկ նամակն, որով Ծխախոտի և ոգելից ըմպելեաց գործածումը կարգիլուի։ Քանի մը ժամ յետոյ, գմբուեցան երկու մարդոցի զինուորներ որք ափիոն կը ծխէին։ Զերբակալուեցան և չղթայակապ բանտարկեցան։ Ուրիշներ բանտարկեցան զի Ծխախոտ կը գործածէին, և չարաչար գանակոծեցան։ Ծխախոտի պետական մենաւաճառը Չնչուեցաւ։ Քթախոտի և Ծխախոտի խանութք փակեցան, և այս կարգի շատ մը ապրանք հանդիսապէս այրեցաւ հրապարակին վրայ։ Իշխանութեան կողմէ քաջալերմամբ, շատ մը մարդոցի տղաք, թափոր կազմած, և քթախոտի աղտոտ կրող թաշկինակներ ձողերու դագաթն անցուցած, շրջեցան քաղաքներու մէջ, անիծելով քթախոտը, ծխախոտն և ափիոնն, և գոչեցան տալով Մարգի Սուլթանին անօրինութեան։ Դատապարտեալ Մարոցիք ոմանք պիտի մերկացուին և իշու վրայ կապուած՝ փողոցները պիտի պտրտցուին, միանգամայն խարազանի հարուածներ ընդունելով։ զի համարձակած են Վեհապետին արգելքին հակառակ գործել։ Դիքգոհութիւն կարտայայտուի ժողովրդեան մէջ, որ կը գանգատի թէ ծխելուն համար աղքատը միայն կը գանգատուի, իսկ հարուստին աչք կը գոցուի։

—ԱՖՂԱՆՍՏԱՆ. Հնդկաստանի Կառավարութիւնն, իմանալով թէ նոր և ծանր խռովութիւնք կը պատրաստուին յԱֆղանստան ռուս գործակալաց ձեռամբ, հրամայեց որ զօրաբանակ մը ղրկուի սահմանագլխոց վրայ, ի Բիչին, յայտնութիւն Էմիրին, բայց առ այժմ չմտնէ աֆղանեան հողը։

—ՊԻՐՄԱՆԻԱ. Դիքբախտ Մանտալէ վերջապէս հրկիզեցաւ մարտ 16ին։ Հրդեհը քանի մը ժամեր տեւեց, և մեծ վնաս պատճառեց եւրոպացի և բնիկ վաճառականներու։

—ՌՈՒՍԻԱ. Զարին Հօրեղբայրը Մեծ-Դուքս Կոստանտին Նիքոլայեվիչ, որ կայսեր հրաւիրմամբ Խրիմէն Բեռերոպուրկ գացած է, մարտ 15ին վերադարձաւ և առանձնացաւ ի Խրիմ, ըստ առաջնոյն։

—ՎԱՏԻԿԱՆ. Պապը նամակ մը ղրկեց Վիլհելմ Կայսեր, ծննդեանն 90րդ տարեդարձին առթիւ շնորհաւորելով զնա, և յայտարարելով թէ, Պապութեան այժմեան պայմանք թէպէտ իրեն թող չեն տար իբրեւ աշխարհական անկախ Տերութիւն յատուկ ներկայացուցիչ մը ղրկելու, բայց կը յուսայ թէ իւր անկեղծ բարեմաղթութիւնք ո՛չ նուազ ընդունելի կը լինին Ն. Կ. Վեհափառութեան։

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՄԱՄՈՒԼ

Ռուսի Կարգերի մէջ կը կարդանք հետեւեալ ուշադրաւ խմբագրականը։

«Վերջին տարեսպասի միջոցին ամեն ոք առանձնապէս ժողովրդ է եւրոպական պատերազմին դիտաւորութեամբ, նոցա սպառազինմամբ և զինուորական զօրութեամբ։ Սակայն ո՛չ նուազ և դեռ ևս առաւել կարեւոր է ի նկատ առնուլ նոցա ներքին կացութիւնը, նոցա տնտեսական վիճակն, ըստ ազգաբանութեան։

«Ամենէն Մէնթեր Պ'Ինդոյէն նկարագրած տեսարաններէն մին, ըսաւ տոքթորն։ Անմոռանալի չէր կրնար աւելի տպաւորիչ նկարել զայս լեռներ։

—Սուգիս, պատասխանեց ծոյէ, չէի ուզեր գիշերը միայնակ պտրտիլ այդ խօլականաց երկրին մէջ։ Եթէ չատ ծանր չլինէր, հեռս Սոյմտա կը տանէի զայս դաշտանկար, որ յոյժ գեղեցիկ տեսարան մը կը կազմէր Լամնտա լճին եզերաց վրայ, եւ հետաքրքիր ուղեւորք հոն կը դիմէին գունդագունդ։

—Մեր ոգեպարիկը բաւական մեծ չէ որպէս զի թոյլ տայ քեզ գոհացնել զայդ քմահաճոյք։ Բայց կը թուի ինձ թէ մեր ընթացքը կը փոխուի։ Այս տեղի գեւերն յոյժ բարեբարոյ են, հարաւային արեւելեալ թեմեռ հով մը կը փչեն, որ նորէն լաւ ճանրու մէջ պիտի դնէ զմեզ։»

Արդարեւ Վէյնոբլա կ'սկսէր առաւել դէպ ի հիւսիս երթալ, եւ 20ին առաւօտուն՝ ջրանցներու, հեղեղատներու և գետակներու անել ցանցի մը վրայէ կ'անցնէր, որ Նիկէրի օժանդակներուն կատարեալ թեմեռներն էր։ Այդ ջրանցներէն մի քանին՝ թաւ խոտով ծածկեալ պարարտ մարգագետիններու կը նմանէին։

(Շարունակելի)

—)(64)(—

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ԺԻՒԼ ՎԷՐՆ

ՀԻՆԳ ՇԱԲԱԹ ՕԴԱՊԱՐԻԿՈՎ

ԵՐԿԱԹՈՒԶԱԿԱՆ ՈՒՂԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆ
ԵՐԵՔ ԱՆԳԼԻԱՑԻՈՅ ՅԱՓԻՒԿԷ

ՊՍԱԿԵԱԼ Ի ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՀԵՄԱՐԱՆԷՆ

ԳԼՈՒԽ ԱԼ.

—Էհ, էհ, չա՞տ դիւրին, պատասխանեց տոքթորն։ Եթէ հաւատանք աւանդութեան, ով որ այդ ակին վրայէն ցատկելու փորձ ընէ, անմիջապէս կը խորասուզի, եւ ով որ անտի ջուր առնուլ ուզէ, ետ կը մղուի աներեւոյթ ձեռքէ մը։

—Եւ ներելի չէ՞ այդ աւանդութեան ո՛չ մէկ բառին հաւատալ, հարցուց Ժոյէ։

—Ներելի է։ Հինգ տարի յետոյ, Լէնկի հաւարապետը, Սահարայի անապատը մտնելով, մինչեւ Թէմպուքթու հասաւ, եւ անտի քանի մը մղոն վեր խեղդամահ սպանուեցաւ Ուլատ Շիմանիներէն, որք կ'ուզէին մահմէտական լինելու հարկադրել զայն։

—Աւատիկ զո՞հ մ'ալ, ըսաւ որսորդն։

—Յայնժամ բաղարի երիտասարդ մը, իւր տիրոջ միջոցներով արշաւանք մ'ընելու ձեռնարկեց, եւ արդի ուղեւորութեանց ամենէն զարմանալին կատարեց։ Խօսքս Ռընէ Բայլիէ Ֆրանսացւոյն վրայ է։ 1819 ին եւ 1824 ին այլ եւ այլ փորձեր ընելէ զլնի, 1828 ապրիլ 19 ին նորէն ճանրայ եղաւ Բիլդ-Նուէլզէն օգոստոս 2 ին Թիմէ հասաւ, այն տարիման ուժասպառ եւ հիւանդ վիճակի մէջ, որ հոգիս կրցաւ վերստին շարունակել ուղեւորութիւնը վեց ամիս յետոյ, 1828 յունվարի մէջ։ Այս անգամ կարաւանի մ'ընկերացեցաւ, և իւր արեւելեան զգեստին պաշտպանութեամբ մարտ 10 ին հասաւ ի Նիկէր, մնաւ ի ժէննէ քաղաքն, եւ գետին վրայ նաւ նստելով ի՛նչ մինչեւ ի Թէմպուքթու, ուր հասաւ ապրիլ 30 ին։ Ուրիշ Ֆրանսացի մ'ալ, Լենգա, 1670 ին։ եւ Անգլիացի մը, Թոպէրթ Ատամս, 1810 ին, տեսած էին թերեւս զայդ հետաքրքրաշարժ քաղաք։ բայց Ռընէ Բայլիէ՝ առաջին եւրոպացին է որ ճիշդ տեղեկութիւններ բերած է անոր վրայ։ Մայիս 4 ին մեկնեցաւ անապատին այդ թագուհիէն, 19 ին հասաւ յԷլ-Արաուան վաճառաշէն քաղաքն։ անտի ճանրայ եղաւ, բիւր վտանգներով անցաւ այն ընդարձակ անապատներէն, որք Սուտանի եւ հիւսիսային Ափրիկէի միջեւ տարածուած են, վերջապէս հասաւ ի Թանձէր, եւ սեպտեմբեր 28 ին նաւ նստաւ Թուլոն երթալու համար։ Տան-ինն ամսոց մէջ, հարիւր ութսուն օր հիւանդութիւն կրելով հանդերձ, Ափրիկէի արեւմտեան ծայրէն մինչեւ հիւսիսային ծայրը պտրտեր էր։ Եթէ Բայլիէ Անգլիոյ մէջ ծնած լինէր, մեծ փառք եւ պատիւ կ'ստանար Մուռնկոյ-Բարքի պէս, իրեւ արդի ժամանակաց ամենէն քաջայանդուգն ուղեւորը։ Բայց Ֆրանսայի մէջ գնահատուած չէ ըստ արժանին։

—Յիրաւի քաջայանդուգն ընկեր մ'էր, ըսաւ որսորդն։ Եւ ի՞նչ եղաւ յետոյ։

—Կրած դժնդակ յոգնութեանց հետեւանքէն մեռաւ երրորդ-ին տարեկան հասակին մէջ։ Աշխարհագրական ընկերութիւնն ըստ բաւականի զայն փարձատրել կարծեց 1828 ին իւր մրցանակն ընծայելով, մինչ դեռ Անգլիոյ մէջ ամենամեծ պատիւներ կրնային տրուիլ նմա։ Մնաց որ, երբ Բայլիէ կը կատարէր զայս հրաշալի ուղեւորութիւն, Անգլիացի մ'ալ նոյն ձեռնարկը կը յղանար եւ կը փորձէր նոյնչափ քաջութեամբ, եթէ ոչ յաջողութեամբ։ Բլաքէրթոն հարիւրապետն ըսել կ'ուզեմ, Տէյնհամի ընկերն։ 1829 ին Ապրիլէ մտաւ Պէնինի ծոցին արեւմտեան ծովեզրէն, Մունկոյ-Բարքի եւ Լէնկի շաւղաց հետեւեցաւ, առաջնոյն մահուան վերաբերեալ գրութիւնները գտաւ Պուսսայի մէջ, օգոստոս 22 ին Սաքքաթու հասաւ, ուր բանտարկուելով վերջին շունչը փչեց իւր հաւատարիմ ծառային՝ Բրիչարտ Լանտէրի ձեռաց մէջ։

—Եւ այդ Լանտէրն ի՞նչ եղաւ, հարցուց ծոյէ հետաքրքրեալ։

—Յաջողեցաւ ծովեզրն հասնիլ և Լանտրա վերադարձաւ, հարիւրապետին թուղթերն եւ իւր ուղեւորութեան ճշդիւ պատմութիւնը բերելով։ Յայնժամ իւր ծառայութիւնն առաջարկեց կառավարութեան, որպէս զի ամբողջացնէ Նիկէրի աշխարհագրական զննութիւնն, եւ իւր ձեռն եղբարն իրեն հետ առնուլ, որ Բրունսուայկի խեղճ ընտանիքի մ'երրորդ որդին էր, երկուքն ի միասին՝ 1829 էն ց1831՝ դեռն ի վայ իջան Պուսայէն մինչեւ բերանը, նկարագրելով զայն գիւղ առ գիւղ եւ մղոն առ մղոն։

—Ուրեմն այդ երկու եղբարք զե՞ղծ մը նոցին հասարակաց դժբաղդութենէն, հարցուց Քէնիէի։

—Այո՛, գոնէ այս անգամ, վասն զի 1833 ին Ռիչարտ երրորդ ուղեւորութեան մը ձեռնարկեց Նիկէրի վրայ, եւ անծանօթ գնաչէ մը զարնուելով մեռաւ գետարերանին մօտ։ Կը տեսնէք ահա, բարեկա՛մ, թէ այս մեր անցած երկիրը թատր եղած է այնիւ անձնուիրութեանց, որոց մեծ մասը մահուամբ միայն վարձատրուած են։»

ԳԼՈՒԽ ԱԼ.

Նիկէրի պարագրած երկիրը։—Հոմպորի լերանց տարօրինակ տեսքը —Քապրա։—Թէմպուքթու։—Տոքթոր Պարթի յատակագիծը —Վատթարացումն—Ուր որ կամի երկինք։

Նոյն անոնպատ երիտասարդի աւուր միջոցին, Տոքթոր Ֆէրիւսոն, անցած երկրին վրայ յոյժ մանրամասն տեղեկութիւններ տուաւ իւր ընկերաց։ Դիտնին՝ բաւական հարթ՝ բնաւ արգելք չէր հաներ Վէյնոբլի ընթացքն դէմ։ Տարմորին մշակ հոգ պատճառող բանն էր հիւսիսային արեւելեան նշուած հովն, որ կատաղարար կը փչէր և գինքը Թէմպուքթուի կլիմայէն կը հեռացնէր։

Նիկէր, դէպ ի հիւսիս երթալէ յետոյ, մինչեւ ի Թէմպուքթու, կը կլորնայ իրեւ անհուն ջրաբլս մը, եւ Ատլանտեան Ովկիանոս կը թափի լայն ցայտերով։ Երկիրն յոյժ ալաղան է այդ պարագային մէջ, մերթ յորդառատապէս արգաւանդ, մերթ ալ վերջին ծայր խոպան։ Կենդանաներով ծածկեալ անմշակ դաշտեր կը յաջորդեն եղիպտացորենի արտերու։ Ամեն տեսակ ջրաբեր թաչուն, հաւանուն, մրտիմ, ծաղրիկ, տարմատամ կ'ապրին հեղեղատներու եւ ճախնուտներու եզերաց վրայ։

Մերթ ընդ մերթ Թուարկաց բանակեալ մը կը տեսնուէր, այրերը պատրաստեալ իրենց մաչիեայ վրաններուն տակ, մինչ կանայք դուրսի գործերուն կ'զբաղէին, մատակ ուլաները կիթելով եւ իրենց խոշոր ծխափողերը քաշելով։

Վէյնոբլա, իրիկուան ժամն ուրթին մի-ջոցներն երկու հարիւր մղոնէն աւելի դէպ յարեւմուտ յառաջացած էր, եւ ուղեւորք յայնժամ՝ չքեղ տեսարանի մը ներկայ դառնուեցան։

Լաւանի քանի մը ճառագայթներն ամպի մը ճեղքին մէջէն ճանրայ բռնելով եւ անձրեւի գիծերուն մէջէն անցնելով՝ Հոմպորի լերանց վրայ ընկան։ Յայնժամ յոյժ տարօրէն տեսիլ մ'ստացան բասանաբարի երեւութով լեռնագագաթներն։ Երեւակայական սուտերազրեր ձգեցին ազատապալ երկնից վրայ, այնպէս որ տեսնողը միջնադարեան անհուն քաղաքի մը պատմական աւերակներ կը կարդէր, ինչպէս որ բեւեռային ծովերու սառնակոյտերը կը ներկայանեն հեռացնէր։

«Ամենիկ Մէնթեր Պ'Ինդոյէն նկարագրած տեսարաններէն մին, ըսաւ տոքթորն։ Անոնց Բէտքիրի չէր կրնար աւելի տպաւորիչ նկարել զայս լեռներ։

—Սուգիս, պատասխանեց ծոյէ, չէի ուզեր գիշերը միայնակ պտրտիլ այդ խօլականաց երկրին մէջ։ Եթէ չատ ծանր չլինէր, հեռս Սոյմտա կը տանէի զայս դաշտանկար, որ յոյժ գեղեցիկ տեսարան մը կը կազմէր Լամնտա լճին եզերաց վրայ, եւ հետաքրքիր ուղեւ

որում անառարկուելի է թէ հակառակորդի պատերազմական խրոխտանոց իրականացումն և դիմադրութեան չափը մինչեւ մէկ ամսուան կախումն ունի նորա եղծանոյցէն և բնաջինջ հետամտութենէն։

«Անտարակոյս ամենէ աւելի կը խրոխտայ Անգլիա որ հակառուս չարաժման հոգին և թելադրիչն է։ Նորա փառքն և զօրութիւնը նաւատորմիղն է։ Ուշագրաւ կէտն այն է որ հարկաւոր պարագային Անգլիա կարող է խաղաղութեան ժամանակ առեւտրական նաւատորմի համար գործածող նաւերը բանակի տրամադրութեան ներքեւ դնել։ Առեւտրական նաւատորմի յարաձումէն դատելով հարկ է ըսել թէ Անգլիոյ ծովային զօրութիւնն, ըստ երեւոյթին, կը մեծնայ չէ թէ օրէ ցօր այլ ժամէ ի ժամ։ Ռուս Թրքական պատերազմէն անմիջապէս յետոյ էր որ Անգլիա այսպէս արտակարգ կերպիւ ակսաւ բազմացնել իւր նաւերը։ Այժմ արդէն Անգլիոյ առեւտրական նաւատորմի մէջ կը հաշուուի 7,889 շոգենաւ։ 1880 է մինչեւ 1886 ի վերջն, այն է 6 տարուան մէջ Անգլիացիք իրենց առեւտրական նաւատորմ մը կրկնակի բազմացուցած են։ Նաւերու այսպիսի քանակութիւն չունի աշխարհի և ոչ մի պետութիւն իսկ եթէ դատելու լինինք ոչ թէ քանակէն այլ որակէն, այն ժամանակ դիւրաւ պիտի տեսնենք որ Անգլիա իւր նաւատորմով այնպէս հզօր չէ, որպէս կարելի է գուշակել նորա նաւերու բազմութենէն։

«Վերոյիշեալ 7,889 նաւերուն 47 %ն, այն կէսէն քիչ նուազ մասն հարիւր թէ գործածութեան օգտակար լինի, իսկ 4,092 շոգենաւերէն շուրջ 2/3 (37 %ը կը գտնուի կատարեալ քայքայման վիճակի մէջ, այնպէս որ այդ շոգենաւերն այլ ևս ոչ կարելի է նորոգել և ուզղել։

«Վերջապէս 2,573 շոգենաւերն հարկ անհրաժեշտ է անմիջապէս նորոգել, եթէ ոչ անկարելի է որ այդ վիճակի մէջ կարողանան յաջողապէս մրցել ուրիշ շոգենաւերու հետ։ Այսպէս ահա Անգլիա թէ եւ նաւերու քանակի կողմէն առաջին տեղը կը գրաւէ, սակայն որակի կողմէ ոչ միայն չի գերազանցեր այլ մինչեւ իսկ բաւական յետ կը մնայ եւրոպական տէրութիւններէն։ Արդ Անգլիա իւր նաւատորմովազատորէն մրցիլ կարենալու համար օտար նաւատորմիղներու հետ, անպատճառ անհրաժեշտ է որ յառաջիկայ տասն տարուան ընթացքի մէջ կառուցանէ նոր ձեւի նաւեր 20,000,000 անգլիական ոսկի արժեքով. և ագ նաւերու կէս մասէն քիչ պակաս անմիջապէս չլինելու է։

«Այսպէս ուրեմն նաւատորմի վիճակը—անգլիական զօրութեան նեցուկը— բնաւ այնպէս չէ որ ընդունակ լինի իրապէս պաշտպանել Բրիտանիոյ հայրենասէրներու պատերազմական եռանդը։

«Անգլիական զօրութեան միւս աղբիւրն, այն է նորա միջազգային վաճառականութիւնը նմանապէս անցեալ կ'երթայ վերջին տարիներս։ Այսպէս 1886 ին վաճառքներու ներմուծումն 5,7 %ով նուազ էր նախընթաց տարւոյ ներմուծումէն։ Արտածումն նմանապէս նուազած է։ Ի բաց առեալ ոստայնանկութեան արտադրութիւնն, անգլիական ճարտարութեան միւս ամէն ճիւղերը կրճատած են իրենց արտադրումը։ Հունձքն ևս կարի ողորմի արդիւնք ունեցաւ անցեալ տարի Անգլիոյ և Իրլանդայի մէջ։ Անգլիոյ մէջ 1886 ին հաւաքուած է ցորէն 16,000,000 պուշել եւ գարի 7,200,000 պուշել նուազ քան նախընթաց տարին։

«Եթէ այս ամենի վրայ աւելացնենք և և այն որ Բրիտանական թագաւորութեան գլխին միշտ կախուած կը մնայ Իրլանդայի սպառնական սուրն, այն ժամանակ դժուար թէ անհաւանական է որ տիպինք մեր այն ենթադրութեան մէջ թէ Անգլիական կարծեցեալ զօրութիւնը շատ խախուտ է եւ հաւանօրէն այդպէս պիտի մնայ ընդ միշտ։ Այս պատճառաւ ահա Անգլիոյ նախարարները մեծ օգուտ մատուցած պիտի լինին իրենց հայրենեաց եթէ խորհին չէ թէ քաղաքական յարմարութիւններու և պատերազմական փառքի վրայ, այլ պետութեան ներքին կազմակերպութեան վրայ, որի հիմերը սասարկ խախտուած են վերջին ժամանակներս։»

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Արսլանպէկի հրկիզելոց նպատամատոյց Ցանձնաժողովն երկէ ի նիստ գումարեցաւ նախագահութեամբ Պատրիարքական Դեր. Փոխանորդ Հօր և իւր ցարդ կատարած գործառնութեանց արդիւնքը պարունակող տեղեկագիր մը պատրաստեց, զոր պիտի մատուցանէ Խառն ժողովոյ այս աւուր նստին։

Կարնոյ Առաջնորդ Դեր. Մաղաքիա Եպիսկոպոս Օրմանեան՝ Սամաթիոյ Նորակառոյց եկեղեցւոյ օծման առթիւ հնորհաւորական գիր մ'ուղղած է Պատրիարքական Դեր. Փոխանորդ Հօր որ միանգամայն յիշեալ եկեղեցւոյ քարոզիչն է։

Քանի մը շաբաթ առաջ հայ կին մը, ի ձեռին ունենալով Նաղը Դարուի Թղ. Խորհրդոյ մէկ գիրն, որ իւր պատուհորութիւնը կը վկայէր, Ազգ. Հիւանդանոց երթալով որ աղջիկ մը կը խնդրէ որդեգրելու համար և 15 տարեկան Վերգինէ անուն որբուհի մը կ'առնու։ Կինը՝ փոխանակ աղջիկն որդեգրելու, վատահարաւ տան մը կը յանձնէ զայն։ Պատր. Դեր. Փոխանորդ Հայրը տեղեկանալով սոյն դպրոցական դէպքին, բարապանի մը միջոցաւ աղջիկն Ազգ. Հիւանդանոց վերադարձնել կուտայ և խիստ քննութեան մը կը ձեռնարկէ։ Ն. Դերապատուութիւն բացատրութիւն կը պահանջէ Նաղը Դարուի Թղ. Խորհրդէն որ կը յայտարարէ թէ այդ վիրապերն տուած էր յեղով քահանայի մը կայութեան։ Բնութիւնը կը շարունակի։

Ստացանք ՄԱՆԿԱՎԱՐԺԱՆՈՑ ամսագրի չորրորդ տարւոյ առաջին թիւը (մարտ) որ այժմ ի Բեռլին լոյս կը հրատարակուի խմբագրութեամբ Հ. Խորէն Վ. Սահակեանի։ Տեարին պարտականութիւնն է հանուելը։

Դպրոցն ոգին։ — Հնդկաստանի և Բիրմանիոյ հայեր։ — Լազիստանի հայեր։ — Մի երիտասարդ Տրա լիզանի թեմի կրթական վիճակի առթիւ։ — Օտարերկրեայ հասատութիւններ Կիլիկիայում։ — Թուրքիոյ և առանձինն Կոստանդնուպոլսոյ հայ ժողովրդեան արդի վիճակը։ — «Ազգասրաց Անդրանիկ հայ ամուսնիրը» և նրա խմբագիր Յարութիւն քահանայ Շմաւոնեան։ — Հայաստանի աշխարհագրական և ժողովրդագրական մասնակցութիւն։

Մանկավարժանոցի տարեկան բաժանորդագրին է երեք ռուպլի։

ՆԱՄԱԿ ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԲԵՐԱ, 10 մարտ

Այս երկուշաբթի առաւ Աբեր-Էլի մէջ զարմանօք կարդացի իմ անունս ինչպէս նաեւ իմ պատուարժան մի քանի ընկերակցաց անուններն ի շարս մեզի աշակերտած պատ. անձանց անուններուն՝ իբր առաջին ստորագրի վկայագրի արժանացած, մինչդեռ հարիւր քանի մը տարիէ ի վեր վարժապետական ասպարիզի մէջ գտնուող մեր պատ. պաշտօնակիցք՝ «Ազգային ուսուցչական մարմնոյ» պատուակալ անդամակից առնուած են ի փոխարէն իրենց մատուցած բազմամեայ արդիւնաւոր ծառայութեանց։

Ո՛ որ և ըլլայ այս գնահատութիւն տնողը, մասնաւոր անհատ կամ ազգային պաշտօնական մարմին, շարաշար անիրաւած է արդարութեան դէմ՝ անգիտութեամբ կամ թշնամական ոգւով։

Այդ կը յայտարարեմ միանգամ ընդ միշտ ի լուր աշխարհի թէ ես երբէք չեմ դիմած Պատ. Ուսումն Խորհրդոյ վկայագիր խնդրելու, թէ՝ 24 տարի առաջ, իբր կարող դասատու առած եմ վկայագիր՝ զոր ստորագրած են բարեյիշատակ Ներսէս Վարժապետեան, Մեծ. Մամուրեան, Զիլլինկիրեան, Յարութիւն Նէվզատեան եւն. եւն. բարձրահմուտ ախտաւոր անձինք, թէ՝ քառորդ դարի ի վեր իմ հրատարակած բազմաթիւ մանկավարժական և գրական գործերովս, հասուցած դունդադունդ աշակերտներովս որոնք ազգին պատուաբեր զաւակներ եղած են՝ այսչափ վկայութիւններով կրնամ՝ կրցած եմ հասատալ յաչս հայ ազգին մէջ վարժապետական ինչ կարգ ինչ արժանիք ունիմ եւ թէ՝ հետեւաբար բնաւ պէտք չունիմ արդի Պատ. Ուսումն. Խորհրդոյ գնահատութեան եւ վկայագրին։

Ե. ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ

ԱԶԳ.

Տոմարակալութեան, թուրքերէնի ու առեւտրական թղթակցութեան հմուտ, և մաքսի վերաբերեալ գործողութեանց ձեռնհաս երիտասարդ մը, ըստ ամենայնի երաշխաւորեալ, պատրաստ է մայրաքաղաքիս մէջ կամ ի գաւառս պատուաւոր վաճառականի մը քով պաշտօն ընդունիլ։

Դիմել Արեւելքի խմբագրատունն։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐ

Եգիպտական խնդրոյն առթիւ Զահմ. Ահմէտ Մուխթար փաշայէ ըսպասուած պատասխանն հասած է, սակայն Սրբ Հ. Տ. Ուոլֆի հետ լինելիք բանակցութիւնը յառաջիկայ շաբաթ աւուր Թողուած են։

— Կ. Պոլսէն հետեւեալ հեռագիրն ուղղուած է առ Պ-ջ- Էֆէնտին.

«Կ. ՊՈԼԻՍ, 11 Մարտ. Մեծ-Եպարքոսը զեկոյց առ Սրբ Տ. Ուոլֆի թէ օսմ. կառավարութիւնն՝ 1885 հոկտեմբերի անգլօ-թրքական պայմանագրոյն զօրութեամբ՝ նկատողութեան կունայ առնուլ անպիսի առաջարկներ միայն որք վերաբերին եգիպտական բանակին վերակազմութեան օրուն պէտք է յաջողէ անգլ. զօրաց հեռացումն յեգիպտոսէ։ Բրիտանական բարձր գօմիսէրը պատասխանեց թէ եգիպտոսի հարաւային սահմանագլխոց խաղաղութիւնն ապահովեալ է այլ ևս, թէ ներքին բարեկարգութիւնը վերահաստատուած է և թէ հետեւաբար եգիպտոսի անգլօ-թուրք պատուիրակաց պաշտօնը կրնայ վերջացած նկատուիլ, հետեւաբար և պէտք է անյապաղ ի գլուխ հանել այն վարչական և երկրագործական բարւոքումներն որք յաջողութեամբ սկսան։ Մեծ Եպարքոսը պնդեց իւր առաջին յայտարարութեանց վրայ, յարելով թէ անգլ. զօրաց Եգիպտոսէ հեռացման թուականն որոշուելու է նախ, յետ օրոյ միայն կրնայ սկսիլ վիճաբանութիւնն այն ծանր խնդրոց որք Սրբ Տ. Ուոլֆի առաջարկութեանց հիմունքը կը կազմեն։»

ԱՍԻԱԿԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ

Ասիական երկաթուղեաց շինութեան համար Պ. Սիֆէլտերի պատրաստած ծրագիրը վերջին վեհ. Սուլթանին մատուցուեր է։

Սոյն երկաթուղեաց խնդրոյն համար Պ. Տոնոն երկէ Փարիզէ հեռագիր մ'ուղղելով Բ. Դրան, ծանուցած է թէ շինութեանց պայմանագրութեան ըստ որ 400,000 ոսկի պիտի վճարուի ըստ պայմանագրութեան, և թէ մեացեալ 600.000 ոսկւոյ վճարման պայմանաժամն ևս յետոյ պիտի որոշուի։ Բ. Դուռն՝ ի պատասխանի՝ հեռագրաւ հարցուցած է թէ մեացեալ 600,000 ոսկւոյ վերջնական պայմանաժամն երբ պիտի լինի և թէ ո՞յր են իւր կազմած գրամատարց խմբի անդամք։

ՏԱՐԵԴԱՐՁ ԾՆՆԴԵԱՆ ՎԻԼՀԵԼՄ ԿԱՅՍԵՐ

Մայրաքաղաքիս գերման դաղթականութիւնն այս տարի արտասովոր շքով կատարեց Վիլհէլմ Կայսեր ծննդեան տարեդարձը։ Դեսպանատան մէջ կատարուած ընդունելութիւնները ծանուցինք երէկ։ Կայսերազուն Իշխան Բարձր. Սէլիմ էֆէնտի՝ որ Միւնիր և Մէհմէտ փաշայից հետ դեսպանատուն գնացած էր իւր Վեհ. Հօր շնորհաւորութիւններն յայտնելու, մեծ պատուովք ընդունուեցաւ Տիկին Բատովիձի դահլիճն մէջ ուր ներկայ էին դեսպանատան գլխաւոր պաշտօնեայքը և Թուրքիոյ ծառայութեան մէջ գտնուող գերմանացի սպայք։ Բարձր. Սէլիմ էֆէնտի՝ ֆրանսերէն հակիրճ ճառ մը կարդաց որուն համառօտիւ պատասխանեց դեսպանը, խնդրելով Կայսերազուն Իշխանէն յայտնել իւր Օգոստ. Հօր թէ ինք (դեսպանն) մեծապէս գոհացած է այս սիրալիր արտայայտութեան համար և թէ բարեբաստ պիտի լինի հաղորդելով զայն իւր Վեհապետին և կայսերական Դերդատանին։

Երեկոյին հարիւր յիսունի չափ հրաւիրեալք, մեծաւ մասամբ գերման դաղթականութեան երեւելիք, թէվֆիկի սրահին մէջ կը համախմբուէին փառաւոր սեղանի մը շուրջին որուն կը նախագահէր Պ. տր Բատովիձ։ Սրահին մէջ կը բարձրանար, կերպ կերպ բոյսերէ ու ծաղիկներէ կազմեալ բարձրաւանդակի մը վրայ, Վիլհէլմ Կայսեր կիսարձանը, դալիներով շրջապատեալ։ Դիմուն վրայ կար փառաւոր պըսակ մը մանիշակներէ և բիւրաւոր ըսպիտակ ծաղիկներէ հիւսուած որք ծերունի վեհապետին տարիքը ցոյց տուող թուանշանը կազմած էին։ Աջ ու ձախ կողմերը կը գտնուէին Պիզմարք իշխանին և Մոլթքէ մարշալին կիսարձաններն և անոնց դէմ, սրահին միւս ճակատը, գահաժառանգ իշխանի կիսարձանն։ Ամենուրեք կը նշմարուէին Գերմանիոյ ազգային դրօշակն ու զինանշանները՝ պարսկական ծանրագին գորգերու վրայ յարդարուած։ սեղանին գլխաւոր զարդը կը կազմէին գեղեցիկ կողմնակներ լի անմոռուկով (ՆՈՏՈՒՇԿԱ) որ կայսեր սիրելի ծաղիկն է։ Իւրաքանչիւր հրաւիրեալ իւր կուրծքը կը կը-ռէր փոքր փունջ մ'այդ ծաղիկն։ Սեղանի ճակատը բազմեցաւ գերմանական դեսպանն, աջ կողմն ունենալով Սդարլս փաշան ու ձախ կողմը Պ. Ալպերդ, նախագահ Թէվֆիքիայի վարչութեան։ Սեղանն սկսաւ երբ ժամ 7ին և տեւեց երեք ժամ, որոյ միջոցին նուագածուաց խումբ մ'ընդմիջարար կը նուագէր գերմանական ազգային երգնակներ, նախ և առաջ նուագելով Համիտիէ քայլերգն որոյ միջոցին բոլոր հանդիսականք յոտին կանգնեցան ի յարգանս օսմանեան վեհապետին։

Ճաշի միջոցին, Պ. տր Բատովիձ ընտիր բանախօսութիւն մ'արտասանեց, բացատրելով այդ ազգային հանդիսին նշանակութիւնն և նկարագրելով ծերունի Կայսեր փառաւոր կեանքն որ ամբողջովին նուիրեալ է Գերմանիոյ միութեանգործին։ Անտեսանն յիշեցուց թէ ճիշդ 1797ին էր որ Շիլլէր՝ ազգային բանաստեղծը գրական թերթի մը մէջ տասնաւորներ՝ կը հրատարակէր իւր սրանչացումն յայտնելով Գերմանիոյ նկատմամբ, բայց տխրութեամբ յարելով թէ ոչ ուրեք կը գտնէր անոր փառքն։ Այդ տարին ծնաւ Վիլհէլմ Գ. որ սահմանեալ էր վերակենդանացուցել գերման կայսրութիւնն և յառաջ բերել ինչ որ Շիլլէր ի զուր փնտռած էր՝ միացեալ և զօրաւոր Գերմանիա մը, որ սիրուէր իւր ժողովրդէն և յարգուէր օտարներէն։ Արդի սիրեցեալ Վեհապետն ոչ միայն միացուցեալ Գերմանիա մը ստեղծած է այլ և խաղաղասէր Գերմանիա, կայսրութիւն մը որ խաղաղութիւն կը փափաքի իրեն համար և համայն աշխարհի համար։ Դեսպանն իւր բանախօսութիւնն աւարտեց բաժակ առաջարկելով վասն Վիլհէլմ Կայսեր որոյ կեանքն երաշխաւորութիւն մ'է, ըսաւ, խաղաղութեան պահպանման։ Այս բաժակ պարպուեցաւ որոտնդոտ ծափահարութեանց մէջ տեղ։ Բանի մը վայրկեան յետոյ Պ. Ալպերդ ոտքի ելնելով կարդաց շնորհաւորական հեռագիր մը զոր Պ. տր Բատովիձ պիտի յղէր առ Կայսրն։ Այս հեռագիրը ընդունելով ջերմագին ծափահարութեամբ, ուղղուեցաւ անմի ջապէս։ Սեղանը վերջացած չէր տակաւին, երբ նամակ մը բերին Պ. Ռիտէրէ, տնօրէն Ա.ժանսի հեռագրական գործակալութեան որ կը փութար հաղորդել Պերլինի հեռագիրն (զոր հրատարակեցինք երէկ) գիտնալով որ այդ հեռագիր մասնաւորապէս կը հետաքրքրէր գերման գաղթականութիւնը։ Դեսպանն ու բոլոր ներկայք մեծ գոհունակութիւն զգացին ֆրանսական գործակալութեան մը ներկայացուցչին կողմէ ցոյց տրուած այս ազնիւ հոգածութեան համար։

Կէս գիշերուն մօտ, դեսպանը՝ քանի մը պաշտօնատարաց հետ մեկնելով Թէվֆիքիայէն, Հանվերսեր-Վէրէն գերման ընկերակցութեան կեդրոնատեղին գնաց ուր հարիւրաւոր գերմանացիք հաւաքուած բաժակներով ու երգերով կը ողջունէին իրենց Վեհապետի ծննդեան 90 րդ տարեդարձը։ Պ. տր Բատովիձ անդ ևս բանախօսութիւն մ'արտասանելով, բաժակ առաջարկեց իւր Վեհապետին կենաց և ժամու մը չափ մնալէ յետոյ մեկնեցաւ. իսկ հանդիսականք մնացին մինչեւ առաւօտ, պարելով ու երգելով ցնծագին։

ԻՐԱՒԱՐԱՆԱԿԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Պոլսոյ Իրաւաբանական Վարժարանի այս տարուան հայազգի շրջանաւարտք են՝ Աճէմեան Գրիգոր, Սիմոնեան Խնդիր, Աւագեան Ազիզբանդր, Բիւզանդ, Դարտաչեան Յովհաննէս և Պէքիւարեան Գէորգ էֆէնտիներն որք Լիսոնէ ա Տ-ոյի վիլայեան ստացած լինելով, կամ դատական պաշտօնեաներու պիտի կոչուին և կամ իբր առաջին կարգի փաստաբան՝ կարող պիտի լինին դատավարել օսմանեան դատարանաց առջեւ։

ՏԱԼԻԼԻԵՑԻ ԱՐՔԻԵՊԻՍԿՊՈՍ

Նախորդ թուով մը ծանուցինք թէ Թրէնտ ձեռնհաս իշխանութեան ուշադրութիւնը կը հրաւիրէր կալուածատրոց դիւանի պաշտօնէից վրայ, յայտարարելով որ սոքա կը մերժեն ընդունիլ ներքին փոխառութեանց արձէվղիոց կտրոնները ի հաշիւ 303 տարւոյ։

Արդ, այս աւուր թուրք լրագրաց մէջ հրատարակեալ պաշտօնական ազդ մը, նկատողութեան առնելով Թրէնտի սոյն գիտողութիւնը, կը ծանուցանէ թէ արդէն բարձրագոյն որոշմամբ Տալիլիէի արձէվղիոց ամէն տարւոյ կտրոններն, պայմանաժամը լրացած լինի թէ ոչ, նոյն տարւոյ տրոց ի հաշիւ պիտի ընդունուին եւ թէ այս որոշում ցարդ կը գործադրուի։ ուստի, ըստ այս որոշման, վերոյգրեալ արձէվղիոց թէ ներկայ 303 տարւոյ եւ թէ նախորդ տարիներու վերաբերող կտրոնք նոյն տարւոյ տրոց ի հաշիւ պիտի ընդունուին եւ եթէ կալուածատրոց դիւանը սոյն որոշման հակառակ շարժի, ձեռնհաս իշխանութիւնը պէտք եղած միջոցները ձեռք պիտի առնու զայդ արգիլելու համար։

Սանիլէի երկրորդ աստիճան արքունեաց սեղանաւոր ժորժ Ծանէթօ էֆէնտի։

— Պարսկական կառավարութիւնն Առիւծու և Արեգական պատուանշանի երկրորդ աստիճանը նուիրեց գաղթականաց ընդհ. վարչութեան դեր-նախագահ Պէհճէդ պէյի։

—Հանրօգուտ շինութեանց և Առեւտրական նախարարութիւնը ծանուցած է առ որ անկ է, թէ վաճառականը երբ որ և է պաշտօնագիր մը ներկայացնէ կառավարական պաշտօնատանց, ըստ օրինի պարտին այդ պաշտօնագրերու ներքեւ գրել իրենց անունը, մականունը, բնակավայրը, իրենց վաճառականութեան տեսակը, այն կարգը որուն կը պատկանին վաճառականութեան դասուն մէջ և Առեւտրական սենեկի կողմէ իրենց տրուած վկայագրի թիւը։

— Երէկ աւստրիական շոգենաւով մայրաքաղաքս ժամանեց Եէմէնի նախորդ կուսակալ և զինուորական հրամանատար Ֆէրիզ Ահմէտ Ֆէյզի փաշա որ տասն-հինգ տարիներէ ի վեր այդ կողմերը կը գտնուէր։ Նոյն շոգենաւը Եէմէնէ բերաւ նաեւ 370 արձակեալ զինուորներ։

—Ծովային նախարար Հասան փաշա հիւանդ լինելով իւր պաշտօնատեղին բացակայ կը գտնուի քանի մ'օրէ ի վեր։

— Պրուսայի կեդրոնական Միւֆթի Ապտիւլքերիմ էֆ. մեռաւ։

—Դատական տրոց նոր օրինաց համաձայն, կոնդագրոց տուրքը բարեփոխուած է և յետ այսորիկ հաղորդուած պահուն 10 ղշ պիտի առնուի իւրաքանչիւր կոնդագրէ, որոյ վրայ փակցուած դրոշմաթղթի գինն ևս պիտի վճարէ դատին տէրը։

—Երեւելի ռուս հրապարակագիր Պ. Կաշքոֆի սրդին նախընթաց օր մայրաքաղաքս եկաւ և Բերա, անգլ. պանդոկն իջեւանեցաւ։

—կը յիշուի թէ իբր մէկ ամիս առաջ բաղաքագիտական — դիտական յանձնախումբ մը զրկուեցաւ դէպ ի Թուրքս - եգիպտական սահմանագլուխն, ըստ ոմանց հին քաղաքի մը հետքերն և ըստ այլոց՝ ոսկւոյ հանքեր գտնելու համար։ Կերեւի թէ այդ յանձնախմբի պաշտօնն էր Թուրքս-եգիպտական սահմանագլուխը գծել Հիճազի կողմ։ Այս մասին հետեւեալը կը կարդանք Էլ-Դոճիէ լրագրոյն մէջ որ ընդհանրապէս լաւ տեղեկութիւն ունի իսլամական ակմրոց մէջ անցած դարձածներուն վրայ։

«Հիճազի ճամբուն վրայ, Թուրքս-եգիպտական սահմանագլխոյն քանի մը մասերը ժամանակէ մ'ի վեր երեսի վրայ թողուած են եգիպտացի զօրաց կողմէ որք կը ներեն որ կատարեալ անիշխանութիւն տիրէ անդ։ Բարեկարգութիւնը վերահաստատելու համար օսմ. զօրքերը սահմանագլխոյն այլ և այլ կէտերը դրաւեցին, ի մէջ այլոց էլ Ուէճա (Էլ Վէճ), որ ռազմագիտական կարեւոր կէտ մ'է։ Այս կերպով ուրիշ անկարգութեանց առաջքը պիտի առնուի և պիտի պաշտպանուի խլամութեան նուիրական վայրաց, այն է Մէքքէի ուղին։»

Օսմ. զօրաց այս շարժումները կ'երեւի թէ բաւական յուզում պատճառած են Դահիրէի քաղաքական ակմրոց մէջ։ Սակայն, նոյն իսկ ըստ Էլ-Դոճիէի, այն տեղեր զորս օսմ. զօրքերը գրաւեցին Թուրքս եգիպտական սահմանագլխոյն վրայ, գլխաւորաբար էլ - Վէճ, միչտ Թուրքիոյ սեպհականութիւն եղած են։ Արդարեւ, առաջին խոմիվ Մէհմէտ Ալի փաշայի օրով, եգիպտոս ուզեց որ իրեն յանձնուի Մէքքէ առաջնորդող ուղին ապահովելու դրծն, այլ և այլ կէտերու վրայ ամրոցներ և զօրանոցներ կառուցանելով։ Բ. Դուռն հաւանեցաւ այդմ։ Բանի մը տարի յետոյ, այդ ամրոցներէ շատեր կորուսին իրենց կարեւորութիւնը, վասն զի կարգանք ցամաքի ճամբան թողլով, կարմիր Ծովու ճամբով ուխտի կերթային։ Ցանցամամ եգիպտական զօրքերն հեռացան իրենց ամրոցներէն, որոց պէտք չէր մնար այլ եւս. ասոր վրայ անիշխանութիւն տիրեց եւ բարեկարգութիւնը վերահաստատելու համար է միայն որ Բ. Դուռը վերոյիշեալ գրաւած է այն հող որ երբէք դադրած չէ արդէն իւր ստացուածքը լինելէ։ (Մշոյեան)

—Քանի մ'օր առաջ երաւ կայս. իրատէն որ կը հրամայէ Շնայտրը նորահաշնար ծովամարտց փորձերը կատարել ի Դարդանէլ. հետեւաբար յանձնախումբն որ պաշտօն ունի հսկել այս փորձերու վրայ, ի մտոյ կը մեկնի մայրաքաղաքէս։ Այդ յանձնախումբ որուն կը նախագահէ գերմանացի զօրավար Բիսոով փաշա, կազմուած է Հաճի Հասան փաշայէ, Նաստիր փաշայէ, Դարդանէլի ամրութեանց հրամանատար Հաճիր փաշայէ եւ գնդապետ Ահմէտ պէյէ։ Միեւնոյն ժամանակ ծանուցուած է Դրէյսդի օսմ հիւպատոսին, թէ կայս. կառավարութիւնը կարծէ որ այդ փորձերուն յատկացեալ նիդրօ-կլիսերիները որ պիտի զրկուի իտալական շոգենաւով Դարդանէլ հանուի։

Պ. Շնայտրլի ծովառումն առաջին անգամ փորձուած է ի Սէնտիլոք (Ամերիկա) ի ներկայութեան բոլոր տերութեանց զինուորական կցորդներուն եւ գոհացուցիչ արդիւնք տուած է։

—Կը յիշուի թէ քանի մը թուրք սպայներ Գերմանիա զրկուած էին զօրաբանակաց մէջ ծառայելով իրենց ուսումը կատարելագործելու համար։ Արդ, սոյն սպայք թէև իրենց ուսման ընթացքն աւարտած են, սակայն կայս. կառավարութիւնն որոշած է որ վեց ամիս ևս մնան որպէս զի ներկայ գրտնուին Գերմանիոյ մէջ կատարելի զինուորական մեծ մարզանքներուն։

—Մէրսինէն կը գրեն թէ զաւառական ժողովոյն որոշմամբ, Զէյնտիլի նախագահ Օսման էֆէնտի հրաժարեցուցուելով իւր պաշտօնէն տեղւոյն երեւելի վաճառականներէն Սէյեան Աբրահամ էֆէնտի անոր յաջորդ ընտրուեր է։

—Մարսիլիոյ ռուսական առեւտրական 22,135 ֆր առագաստ դատապարտեր է «Վիքտոր Տէլտա» դաղթականութեան գործակալութիւնն որ այդ գումարը պիտի վճարէ տասն-եօթ սուրիացիներու որք իւր յանձնարարութեամբ անգլ. Լէյտ-Զէնքէնի շոգենաւով ճամբայ ելած էին Պուէնոս Այրէս ուղղուելու համար, բայց ցարկդրուած են Մարսիլիա կանգ առնուլ շոգենաւուն անապահովութեան և ինդեան ու այլ պիտոյից պակասութեան պատճառաւ։ Սուրիացիք այդ գումարը պիտի բաժնեն մէջերնին, իրր հատուցումն ի նեց կրած վնասուց։ Ցիշեալ գործակալութիւնը Սէյնի դատարանին առջեւ վերաքննութեան դիմած է ոստիկանական ատենի այս վճռոյն դէմ։

—Պ Բոլ Մէկֆանոմիչ տեղեկանալով որ Գարադաղի յանոց վարժարանը նեղութեան մէջ է, 20 ոսկի նպաստ զրկած է։

—Այն զինուորական մասնախումբ որ թէվֆիկ փաշայի առաջնորդութեամբ Օպէրնդորֆի (Գերմանիա) զրկուեցաւ, Մաւզերի հրացանաց պատրաստութեան հսկելու համար, վեց շաբաթէն մայրաքաղաքս պիտի վերադառնայ բերելով բազմահարուածեան տասն հրացաններ որոց վրայ ինչ ինչ փոփոխութիւններ ի գործ դրած պիտի լինի Պ. Մաւզէր. Սպարապետի Դրան եւ Թնդանօթարանի կողմէ եղած յանձնարարութեանց համաձայն։ Այդ հրացանք կ. Պոլսոյ մէջ փորձուելէ յետոյ, վերջնական ընտրութիւն մը պիտի լինի եւ յայնժամ միայն գերմանական զինագործարանը պիտի սկսի պատրաստել կայս. կառավարութեան յանձնարարած մեծաքանակ հրացանները։

—Շարթուս սկիզբն Հէյտարի մէջ տեղի ունեցաւ օսմ. վաճառաւարձ նաւուց նաւապետներ հայցուներու նպատակաւ հատատեալ վարժարանի բացումն, ի ներկայութեան ծովային նախարարութեան բարձրաստիճան պաշտօնէից։

—Դաղթականաց վարչութեան կողմէ հրատարակեալ վիճակագրէ մը կերեւի թէ 1887 մարտ 1 էն մ54 մարտ 1887 Արեւելեան Ռումելիէ Պուլկարիայէ եւ Ռուսանիայէ կ. Պոլիս գաղթող անձանց թիւն է 13,363։ Բայց ի 1271 հոգիէ որք նախամեծար հաստատած են մայրաքաղաքիս մէջ բնակութիւն հաստատել, մեացեալք ամենքն ալ Փոքր-Ասիա զրկուած են եւ զանազան գաւառաց մէջ հաստատուած։

—Առջի գիշերը Եիւքսէք-Գալաբրդի վրայ գտնուած վառահարաւ տան մը պատուհանէն Վանտա անուն աղջիկ մը ինքզինքը փողոց նետեց։ այդ պահուն փողոցէն անցնող պահակք փութացին վերատուն զայն, վիրաւորեալ վիճակի մէջ և տուն փոխադրեցին։ Այս անձնասպանութեան փորձին շարժառիթն է սիրային նախանձ խնդիր մը։

—Անցեալ օր Մեծ-Կղզւոյ մէջ այն վերեք ոտքով ձագ մը ծնած է որոյ երրորդ ոտքն եռուտի կողմը կը գտնուի։ Այդի ձագն, որ դեռ կ'ապրի, քարած տեղ կը առջեւի ոտքերէն մին վեր կը վերցնէ։

(Հաֆէզէֆ)

ՀԵՌԱԳՐԱՎՈՒՐՔ

ԱԶԱՆՆՍ ՀԱՎԱՍ

ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ՑԱՑՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

ԱՏԳԱՆՍՏԱՆԻ ԷՄԻՐԻՆ ԸՆԴԴՄ ՌՈՒՍԱՑ

Պոմպէյ, 22 մարտ

Աֆղանստանի Էմիրին մէկ յայտարարութիւնը կ'ամրաստանէ զԱրին իբր բռնաւոր և դրուժան աուեալ երդման (դաշնագիրս)։ — Կըսէ թէ ռուս զօրքերը կը յառաջանան։ Էմիրը սուրբ պատերազմ կը քարոզէ ընդդէմ Ռուսաց։

ՎԻԼՀԵԼՄ ԿԱՅՍԸՐ

Պերլին, 22 մարտ

Վիլհէլմ կայսրն ամեն կողմէ խնդակցութիւններ ստացաւ իւր ծննդեան 90րդ տարեդարձին առթիւ։ Ժողովուրդը կը շարունակէ ցնծութեան եռանդագին ցոյցեր ընել։

ՌՈՒՍԻԱ ԵՒ ԿԵՂՐՈՆԱԿԱՆ ՏԷՐՈՒԹԻՒՆՔ

Լոնտոն, 23 մարտ

Լոնտոնի դեսպանական ակմրոց ոմանց մէջ կրսուի թէ Ռուսիա, պահպանելով հանդերձ իւր համակրութիւն Ֆրանսայի համար, երբեակ դաշնակցութեան յանձրերած կացութեան պահանջմանց առթիւ տեղի պիտի տայ և պիտի մտնէնայ Գերմանիոյ, Աւստրիոյ և Իտալիոյ։

ԽԱՂԱՂԱԿԱՆ ՑԱՑՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Վիէննա, 23 մարտ

Դանդաղորդի նայելով, Պիզմարք իշխան յայտարարեր է Աւստրիոյ դահաժառանգ Ռուտոլֆ իշխանին, որ Պերլին կը գտնուի Վիլհէլմ կայսեր տարեդարձին համար, թէ խաղաղութիւնը բոլորովին ապահովեալ է և թէ անհանգստութեան ոչ է պատճառ չկայ ոչ յԱրեւելեան և ոչ յԱրեւմտեան։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆ

Բարիզ, 22 մարտ

Երեսփոխանաց ժողովին 263 ի դէմ 267 ձայնիւ մերժեց գուրսէն եկած եգիպտացորենիներու և բրինձներու մաքսն աւելցնելու առաջարկ մը։

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ՂԱՂԱԹԻՈՑ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա, 12 մարտ

Օսմանեան Քոնսոլիտէ

		Դոլէկան
Երէկ երեկոյ գոց. (Միաց.	Սէրի	15 9
Պօրսային գոցուելէն վերջը	»	15 9
Բ

ԼԱԶԻՍՏԱՆԻ ՀԱՅԵՐ

Տրապիզոնի արեւելեան և հարաւային կողմ ընկած երկրում, որը Լազիստան անուն է կրում՝ կան տասնի չափ գիւղեր, որտեղ կիսով չափ թուրքացած հայեր էլ են բնակում. Տեղացիք սրանց անուանում են կէ-կէ. հայերը, որոնց բնակած գիւղերն էլ երկու լեզուով են յիշատակւում, օրինակ՝ Հասան կարապետ, Մուստաֆայ Յակոբ, և այլն։

Այս հայերը մինչև 1858 թիւը երկու կրօն էին դաւանում՝ հայ ուղղափառ և Մահմեդական։ Սրանք մկրտվում, հաղորդվում և պսակվում էին ծածուկ հայ քահանայի ձեռքով, բայց առ երեսս նրանց Նիւ-եարքի (տաճկաց ամուսնութեան խորհուրդը) կատարում էր և տալն, ինչպէս և թաղում էր նրանց. իսկ յետոյ կրկին ծածուկ քահանայն էլ օրհնում էր գերեզմանը։ Այդ կրկնադաւանութեան հետևողներից կային և բաւականին թուով յոյներ։

Սակայն սրանից մօտ 30 տարի առաջ, բարեիչատակ Սուլթան Մէջիտի օրով աջատութիւն տրուեցաւ սրանց համարձակ դաւանելու իրանց քրիստոնէական կրօնը, բայց առանց անունները փոխելու։ Դեռ մինչև հիմայ տաճկական կառավարութիւնը սրանցից զօրք է ժողովում։ Հայոց կէ-կէ-ներից՝ այն է թուրքը ձեւացող հայերից՝ այժմ քիչ են մնում, միւսները Ռուսաստան են գաղթած։

Դպրաչեան Կարապետ քահանայն՝ որ այժմ ծերացած ու նիւթապէս խեղճ վիճակի մէջ է՝ բաւականին մեծ դեր կատարած է կէ-կէ-ների մէջ իբր հովիւ։

Սա սրանից երկար տարիներ առաջ դիմած է եղել Պոլիս, ուր նուիրատուութիւններ ժողովելով՝ իր հօտի համար եկեղեցի և դպրոց է կառուցած, որոնցով օգտուել են և դաւառի բուն հայերը։

Անցեալ տարի մայիս ամսին արժ. Կարապետ քահանայն Պոլիս գնալով դիմած է Միացեալ Ընկերութեանց, որ այս վերջինս օգնութեան հասնէ կէ-կէ-ների գիւղական վարժարաններին. բայց, որպէս տեղեկացած ենք՝ Միացեալ Ընկերութիւնը սոսկ նիւթական մէջոցի սղութեան պատճառաւ՝ մինչև այժմ չէ կարողացել կատարել իր պարտականութիւնը. թէև միևնոյն ժամանակ նա անտես չէ արել այդ վարժարաններին կարողութեան չափ օգնելու խնդիրը։

Սրբազան Գարեգին եպ. Սրուանձտեանց առաջնորդ նշանակուելու օրից մասնաւորապէս իր հոգացողութեան տակ առած է և այս կէ-կէ-ների խրճալի կրթական վիճակը. սակայն անկարող է մի չոչափելի գործ կատարելու, ըստ որում «պէտք անհրաժեշտ շատ, բայց դրամ երբէք»։

(ՄԱՆԿԱՎԱՐԺԱՆՈՑ)

ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ԲԱՐԵՐԱՐ ՄԸ

ՈՒՍԹԸՐ, փետրուար 20

Քաղաքիս հարուստ բնակիչներու մէջ, Պ. Քլէրք, գործէ քաշուած ծեր միլիոնատէր մ'է, որդի նախկին երկրագործի մը եւ արհեստով կառք շինող մը, ծնեալ 1815ին։ Բաւական ժամանակ կառք շինելու արուեստին մէջ աշխատելէ վերջ, թիթեղեայ ապրանաց գործարան մը բացած և վերջապէս երկաթեղէն գործիք՝ մասնաւորապէս բահ և բրիչ շինելու մէջ մեծ յաջողութիւն գտած է։

1841ին երբ Դալիֆօրնիոյ ոսկիի յուզումն իւր զէնիթն հասած էր, Պ. Քըլէրք իւր բահ և բրիչները հանքահանաց ծախելով ալ աւելի դրամ կը շահէր քան թէ որ բաղմաթիւ բաղդախնդիր դժբաղդներ երբէք չահեցան։ Հանքահանաց գործածելի գործիքներու առեւտուրն այն աստիճան յառաջ գընացած էր միջոց մը, որ մեր ծեր քաղաքացին ինքն անձամբ Դալիֆօրնիա գնալ որոշած և հոն հաստատուելով, տնական կահ կարասեաց տուրիւառ մը եւս աւելցնելով, Դալիֆօրնիոյ այն ժամանակի հարուստ վաճառականաց մէջ առաջնակարգ դիրք մը բռնել յաջողած էր։

Ամերիկացւոց ներքին պատերազմին ժամանակ Պ. Քլէրք տակաւին Դալիֆօրնիա կը գտնուէր ուր ազգային թղթադրամն ընդունուած չէր. բոլոր առեւտուրն ոսկի և արծաթ դրամով տեղի կունենար, մինչդեռ Դալիֆօրնիայէ դուրս միւս բոլոր նահանգներ թղթադրամով առեւտուր ընել ստիպուած էին, ոսկիի գինն 35-40 առ հարիւր բարձրացած լինելուն պատճառաւ։ Մեր միլիոնատէրը մեծ հաւատ ունենալով Մ. Նահանգաց կառավարութեան դրամական կացութեան վրայ, իւր շահած ոսկի դրամները բոլորն ալ թղթադրամի կը վերածէ և քիչ մը վերջն եւս սոյն թղթադրամներու միջոցաւ ազգային տոկոսաբեր պարտամուրհակներ կը գնէ յոյժ աժան գներով։ Այս է Պ. Քլէրքի յաջողութեան գաղտնիքը. թէ և ոչ ոք գիտէ այսօր թէ քանի միլիոն տոլար հարստութիւն ունի։

Մեր ազգային թղթադրամներուն արժէքը ինչպէս որ չատ բան անբնական է թիւրմամբ, յոգուածագրին, այդպէս և մի բան էլ ծիծաղելի երեւում։ Հայոց ազգի այն մասն, որ մեր Ոսկեդարից յետոյ և ի հարկէ նրանից էլ չատ առաջ, դեռ եւս ցայսօր, Հայոց դպրութեան սահմանադրողների գծագրած շաւղին է հետեւում, իւր արտասանութեան և գրութեան եղանակի մէջ, հ. Աթանաս վ. Տիրոյանից առանց բացառութեան կնքվում է «Պարկ—վրա-հայ» անունով, իսկ նորա հակառակ կողմը—«Հայասան Էայ»։ Մենք չենք կարողանում հասկանալ վերջ։ Մխիթարեան հայրը ինչո՞ւ զրկում է ներկայ ռուսահայերը Հայասանի՝ ոչումից, քանի որ նոցա գլխաւոր մասը բնակվում է բուն նախկին հայկական հողի վրա։ Ընդունենք թէ բուն Հայաստանից դուրս պէտք է հանել Գուգարաց Աշխարհ, Ատրպատականի նահանգը, սակայն մի՞թէ կարելի՞ է զրկել «Հայաստանեայք» կոչումից այն ժողովրդին, որ հայութեան ծագումից ի վեր հաստատուն կեցել, ճնցել է իւր տրտանում։ Վրահայք թէ պարսկահայք է համարում հ. Տիրոյեան, օրինակի համար, Ա.-պարպէտ բ---ը—մեր ազգի որդանը, ըստ ազգային պատմագրաց, Սէնեաց աշխարհը, Կարուց նահանգը, Բագրատունեաց մայրաքաղաքը և Շիրակը եթէ այդ ազգերը գրիչուց առաջ վեր։ Հայրը պատահմամբ նոցա միտքը հաղորդէր իւր միարանութեան վեր. տեղապահ հօր—մեր բազմարգիւն բանասէրը—աշխարհագիր գիտնականին (Հ. Ղեւոնդ Վ. Ալիշան) որին ամբողջ հայութիւնը պաշտում է եւ պարտական է պաշտել,—մենք կարծում ենք թէ դոքա, այդ տողերը մուտ չէին գտնի «Մի բացատրութիւն» յոգուածում կամ գէթ զգալի փոփոխութեան կենթարկէին։ Բայց տամկահայոց ներկայ արտասանութիւնն արդարացնելու ջանքը, երբեւի խափանած և կարելի չէ արած ադ։ Իսկ եթէ այդ երկու կողման բռնած ներկայ աշխարհագրական գրքին նայելու լինենք, Հ. Տիրոյանի կողմը մեծ առաւելութիւն հաղիւ թէ կը մնայ «Հայ-ա-ն-նեայ» կոչման ի նպաստ։ Ո՞ւր է բնակվում այսօր տամկահայոց մեծամասնութիւնը։ Կ. Պոլիս, Ս՝բատրա, Տիրանակերտ, Գալատիա Կեսարիա, Մարաշ Թօքատ, Զմիւռնիա, Կիլիկիա եւ սոցա շրջակայք. ա՛ւա նոցա գլխաւոր բնակատեղիները, որոնցից ոչ մին էլ «Հ-յ-ա-ս-ա-ն-ի բ---ա» չէ կարելի համարել. Ուրեմն դորա հակառակ այն տեղերը, որտեղ խմբված է ռուսահայոց անհամեմատ մեծ բազմութիւնը։ Զարարաղը, Երեւանեան նահանգը Կարսի նահանգը, Գանձակի նահանգը Արդուինի գաւառը եւ, կը հանդիպէ թէ, այս վերջին կէսից էլ նկատելով, որ կողմն, աւելի իրաւունք ունի «Հայասան-էայ» կոչման Սրան կողման բռնած դիրքն այսպէս պարզուց յետոյ, այժմ հարցնում ենք. ինչպէս էլ կարծում, որ բանի վրա աւելի կը ներգործէր օտար ազդեցութիւնը Ռուսահայոց՝ որոնք մեծաւ մասամբ չեն անջատված իրանց հայ ենին հողից և այդ հողի վրա, նախնեաց անմոռաց յիշատակների շուրջը նոքա մնալ են օտարի ազդեցութեան ներքեւ, թէ տամկահայոց՝ որոնց գլխաւոր մասը և մանաւանդ, որ նուազ կարեւոր չէ, նոցա գրագէտ դասը—դեռ եւս հարիւրաւոր եւ հազարաւոր փոփոխներով հեռու են թափառում իրանց հայրենի երկրից։

Յարդ մեր ասածներից, ընթերցողը համոզվեցաւ, որ Հ. Տիրոյեանի այն ենթադրութիւնը թէ հայոց մեծամասնութիւնը՝ նոյն իսկ ի նախնեաց անտի ունէր այն արտասանութիւնը, որ դլխովին հակառակ է մեր թարգմանչաց, մեր լեզուի կարգաւորողների աւանդած կանոններին, ---՝ հաստատելի մի իրողութիւն չէ նոյն իսկ Հ. Տիրոյեանի գուշակութեամբ։ Ուրեմն ի՞նչ է պատճառն այդ տարօրինակ հնչման և գրութեան։ Ահա այն հարցը որ մեզ պիտի առաջարկէ բնականաբար մեր ընթերցողներից իւրաքանչիւրը։ Այդ իրաւացի հարցը պարզաբանելու համար պէտք է նախ և առաջ այս հիմը դնել, որ եթէ հաստատուն չէ, չասենք դեռ այլասէս, թէ այդ հնչումն և գրութիւնն ի նախնեաց ունեն իրանց ընկիզը, ուրեմն հետեւարար պատճառները հարկ կը լինի որոնել այն շարժառիթներուն մէջ, որոնք այնքան մեծ և տիրող դեր են խաղում թէ՛ աւանդական և թէ գրական լեզուի մէջ, այսինքն օտար ազդեցութիւնը և սորա հետեւանքները։ Եւ ահա այդ հիման վրայ յենված, մենք ստորեւ կը ջանանք պարզել այդ օտար ազդեցութեան այն աստիճանները, որոնք կարող էին մուտ գտնել և իրօք էլ մուտ են գտած «Հայկական տառերի հնչման և գրութեան մէջ» ի տամկահայս։ Այս էլ աւելորդ չէ՛ համարում աւելացնել սկիզբից, որ թէպէտ մենք—քննելով յիշեալ խնդիրը, պարզ «կարծիքներու» և «ենթադրութեանց» աղօտ շրջապատի մէջ չենք գործի, սակայն չենք եւս յաւակնի ասելու թէ, «ահա դապ-պ-ծ---ը Այդ կարող են վճռել ընթերցող բանասէրները միայն։

Ա. ՍԱՐՈՒԽԱՆԵԱՆ

(Շարունակելի) (ՄՇԱԿ)

*) A propos։ հ. Տիրոյեան գտնում է, որ Մխիթարեանը չէին կարող ---՝ ընելի հնչումը, ուստի զի Միաբանութիւնը իւր անդամոց ամբողջ ընդունում է «---ը Հայասանի բ---ա---ց բնակիչներ։» Մեր ասածս յաւելի բերած փաստը Տայոց գաւառի աշակերտաց մասին բաւական կասկած է արթուցում արդէն այդ պնդումի վրայ։ Բացի այդ մեզ քաջ յայտնի է, որ այսօր Ս. Դաղարի վանատանն և վ բժարանն ընդունված հայ տղայոց մէջ, համեմատարար մեծագոյն contingent կազմում են Տարպիզոնցիք։ Միամիտ պէտք է լինել՝ կարծելու համար թէ հ. Տիրոյեան Տրապիզոնը «---ը Հայասանի բ---ա---» է ընդունում....

ԱՅԼ Դ

Մեծ. Տոքդ. Վահրամ էֆ. Թոսգոմեան պիտի բանախօսէ Ուրբաթ երեկոյ, մարտ 15, ի ժամ 2 բան Թրքաց, Հոմ վարժարանի նախակրթարանին վրայի սրահը։

Նիւթն է «Բժշկական մարմնամարզութիւն» (Պարկ-օ-ի լ---աքանչել)

Բարեկամք յարգանօք կը հրաւիրուին, հանդերձ ընտանեօք, յունկնդրութիւն սոյն բանախօսութեան։

Մուտքն է 2 գահեկան

10 մարտ, 1887 1—2

ԶԲՈՒՅՑՏՐԱԿԱՆ ՆՈՐ ՄԷԹՈՏ

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԼԵԶՈՒԻ

Ի պէտս վարժարանաց և ընտանեաց ուսանողաց

Գրոտ ԷՄԻԼ ՕԳԱՍՏԻ

Մեծ. Եմիլի էֆ. տէր Յովհաննէսեան, հմուտ հայ, գաղ. եւ գերմաներէն լեզուաց, ընտիր յոյժ գտնելով այս գաստիրքը, փոխեց զայն ի գերմաներենէ ի հայ, ասն գաստիրքին կարեւոր ըլլալուն մէկ ապացոյցն է, որ գերմանական լեզուին մէջ 53 րդ տպագրութեան հասած է։

Արդարեւ Էմիլ Օգասի այս քերականական եւ զրուցատրական մեծատուն է իւր տեսակին ընտիրներէն մին, չըսենք թէ գերազանց իսկ ըստ բաղում մասանց։ Դասագիրքն յօրինուած է այնպէս, որ նախ դասերուն եւ հրահանգներուն զանազանութեամբ եւ նիւթոց պէսպիսութեամբ կը զրօսեցնէ զուսանողն, կը քաջալերէ զնա գիւրուսոց եղանակաւն, և կը կրթէ՝ գիտնական, պատմական և բանաստեղծական օրինակներով ընտիր մատենագիրներէ, եւ որ աւելին է՝ կուսուցանէ ի կարճ ժամանակի անսխալ հնչել, հասկնալ նաև գրել եւ խօսիլ իսկ ֆրանսերէն։

Ամբողջ գործը կը բաղկանայ երկու ընթացքներէ եւ 66 դասերէ։

Իւրաքանչիւր դաս ունի իւր հրահանգներ, բառեր, եւ խօսելու կրթութիւններ, յաւանդման կանոնաց մասնաւոր փոյթ տարուած է հայ ասացուածոց պարզութեան եւ ընդարձակ հետ հնչութեան, ուստի եւ վստահ է թէ յայտնեւս մեծ նպաստ պիտի մատուցանէ գործն Հայ ուսանողաց, մանաւանդ նոցա որ յոյժ փոփոք ատենն ուսուցման այս լեզուին։

Նախապէս գինը յոյժ չափաւոր բրինք ապագրեալ օրինակաց նուազութեան բաղդատմամբ, գրեթէ բուն իսկ մատչէն եկած գինը։

Ս. Ընթացքին համար 8 դրչ. Բ. ընթացքին՝ 10. իսկ ի միասին կապվելոց գինն է 16 դրչ.

Կեդրոնատեղին է Յովսէփ Դավաթեան գրատունը Զատիկ-գրքոյ թիւ 20, եւ կը ծախուին ամեն հայ գրավաճառաց քով։

Տէր եւ հրատարակիչ

ՅՈՎՍԷՓ ԴԱՎԱԹԵԱՆ

3—25

ԴԱՐՄԱՆՈՒՆ ԱԶԳԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵՒՆՆԵՐ

ՏՐ. ԺԱԳ ԿՐՈՍՄԱՆ, փորձառու ակնարոյժ որ երկար տարեն աշխատած է Բարլինի ակնարուժական Գլինիքին մէջ, աչքի հիւանդութեանց գարմանման համար սենեակ մը բացած է ի Պոլիս, Վարդանեան դեղատան մէջ, Եէնի-Ճամի, 12, և աչքի ամեն տեսակ զործողութիւն, քննութիւն, ակնոցներու ընտրութիւն եւ այլն յանձն կ'առնու։ Կը գարմանէ նաև կոկորդի հիւանդութիւններ։

Խորհրդակցութիւնք ամեն օր առաւօտեան ժամ 8 էն մինչեւ 6 քան Թրքաց։

Ուրբաթի օր, ձրի խորհրդակցութիւնք աղքատաց համար։

Ի Բերա, ժամ 6 էն 8, հիւանդներ իւր բնակարանը, Կլամանի փողոց, 9։

6—30

ԴԵՂԱՐԱՆ Ա. ՏԷՕՎԼԷԹԵԱՆ

Պատիւ ունիմ ծանուցանել թէ Սուլթան Պայազիտ Օքճըլար Պաշի թիւ 33 դեղարանն որ քիչ ժամանակի մէջ հանրածանօթ եղած է, այս անգամ ամեն մասամբ իւր տեսակին մէջ առաջին կարգի հաստատութիւն մ'ընելու համար որ եւ է ջանք խնայած չեմ, որպէս զի յարգոյ յաճախորդք չափազանց գոհ լինին։ Դեղարանս դիմոգք պիտի գտնեն առաջին տեսակէ եւ մեծ խնամքով պատրաստուած թարմ դեղօրայք, քիմիական բնաւոր բաղադրութիւնք, բժշկական գործիներ, զուտ Նորվէկիայի ձկան իւղ, ամեն տեսակ քսուքներ, քնաքնայով պօրսոի գինիներ, մարական գինիներ, հոտաւէտ իւղեր եւն եւն, եւ դեղագրոց ընդ փոյթ պատրաստութիւն՝ խիստ չափաւոր գիներով։

Նաեւ մեր դեղարանին մէջ ամեն կէս օրէն վերջը բժշկական խորհրդակցութիւնք պիտի կատարուին ազգային ճարտար բժիշկներէն Տօքթ. Թիւրաղ եւ Տօքթ. Ա. Թէրզեան էֆէնտիներու կողմանէ։ Տօքթ. Թէրզեան էֆէնտի որ կ'զբաղի մասնաւոր կերպով կուրծքի եւ կոկորդի հիւանդութեամբ, ուրբաթ օրերը ժամ 7-9 ձրիաբար պիտի գարմանէ անկարող հիւանդները։

Առաջնարդեայ Մեծ. Ժողէֆ էֆ. Պիլօրեան եւս պիտի գարմանէ մեր դեղարանի մէջ ամեն օր։

6-30

Ա.Զ.Դ

Ժ. Տ. Ծանեթթոյի գրամատունը կը ծանուցանէ արգոյ հասարակութեան թէ Բուսկիրի երկաթուղեայ արժէթղթոց 103 րդ վիճակահանութիւնը տեղի պիտի ունենայ յառաջիկայ մարտ 31 ին Աբրուսի Փողերանոցին մէջ.

550 թիւեր պիտի շահին։

Մեծ Բաժին 600,000, 60,000, 20,000 ֆրանք և այլն։

Որպէս զի ամեն ոք կարենայ փորձել իւր բաղդն, որոշած եմ խիստ դեղչեալ գներով Բասմէաներ ծախել, օրք մատչելի են ամեն քսակներու։

Այսպէս մէկ ամբողջ տոմսը կը ծախուի 5 դրուշի, մինչդեռ յառաջագոյն կը ծախուէր 7 1/2 ի. կէս տոմսն 3 դրշ. ի, մէկ քառորդ տոմսն 2 դրուշի։

Շահուց մէկ հինգերորդին իրաւունք ունեցող 50 տոմսն ի միասին կը ծախուի 60 դրուշի, 25 տոմսն ի միասին 30 դրուշի, 10 տոմսն ի միասին 12 դրուշի, 5 տոմսն ի միասին 6 դրուշի։

Այս տոմսերէն ստանալ փափաքողք պարտին ժամանակաւ դիմել իմ գրասենեակս։ Դաւառներէն եկած յանձնարարութեանց հետ պէտք է դրկել փոխարժէքը։

Դիմել առ. Ժ. Տ. ԾԱՆԵԹԹՈՅ

Կալաթա, Գումխանէ խան, թիւ 18

ԳՐՈՒՑ ԵՒ Զ. ԳԱԼԻԹԵԱՆ

Գալաթա [illegible]

Պատիւ ունիմ [illegible] տարատեսակ [illegible] Գիրքերէն [illegible] պէս [illegible] Նեւրիկ, [illegible] Զմիւռնիա [illegible] գրեան։

Յարաբերութեան մէջ մի ելլա Եւրոպայ բոլոր գրավաճառաց հետ, գրքերու կամ դպրոցական այլ և այլ պիտոյից համար իրեն տրուած ամէն յանձնարարութիւն ԸՆԴՈՒՆՈՒ կը կատարէ ՀԵՂՈՒԹԵԱՄԲ և շատ ԴԻՒՐԱՄԱՏՈՅԵԼԻ պայմաններով։

Ցանձնարարութիւնք կը հասնին 10 կամ առ առաւելն 13 օր յետոյ։

Գրատունս յանձն կ'առնու 10 ֆրանկամ աւելի արժող իւրաքանչիւր հատոր յանձնել ՀՈՍ նոյն իսկ ՓԱՐԻԶԻ ԳՆՈՎ, առանց ոչինչ յաւելման, իսկ 10 ֆրանկ նուազ արժող իւրաքանչիւր հատոր, ֆրանքը 5 դրչի հաշիւով։

ԻՍԴԵՐՆ ԷՃԷՆՍԻ

Գարաքէոյ, Տէրիրէն խան, Կ. Պոլիս

Կ'առաջարկէ մեր գաւառացի ընթերցողաց իրենց հաշոյն գանձել, իրենց առեւքներն և իրենց հաշոյն վճարել, իրենց պարտքերն, ինչպէս և իրենց հաղորդել առեւտրական ամեն տեղեկութիւններ եւ իրենց յանձնարարութեան համեմատ ամեն ինչ գնել միջնորդէքով։

ԻԼԱՆ

ՊԱՂԸ ՍԷՐԱՍԲԷՐԻ

Իզմիրսէ պուլունան վէ պուլունտըրըլաճադ օլան սունուքը ասաքիրի Շահանէնին պին իւչ եիւզ իւչ սէնէսի մարարնտան չուպաթը զայէսինէ գատար իտարէլէրի իչին մուգթաղի էրզադտան մահալինէ միպպայեասը միւնագասայա գոնուլան,

Տագիգին պէհէր գէյէսի էլլի,
Կիւշթին՝ եիւզ ալթ գրշ,
Էրզին՝ ալթմրշ պէշ,
Սատէին՝ իւչ եիւզ գէրդ տէօրթ,
Զէյթին՝ եիւզ գէրդ տէօրթ,
Իսբարմաչէթին՝ իւչ եիւզ տօգասան տօգուզ,
Հաթապրն՝ իւչ,
Քէսմիրին՝ օն տէօրթ,
Շաչին՝ եէրմի տէօրթ,
Սատաբն՝ օն պիր,
Կաղին՝ գէրդ եէտի,
Շեքէրին՝ սէքսէն պէշ,
Գուրու ֆասուլիանին՝ գէրդ տէօրթ,
Բաթաթէսին՝ օթուզ տէօրթ,
Զէյթունին՝ սէքսէն եէտի,

Սապօնին՝ եիւզ օն տէօրթ բարայա մահալի թալիպի էօհտէսինտէ օլտուզընտան, պուրաձա իթաաբնա թալիպ օլանլարին լէվազիմաթը ուժումիլէ տարիբէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

9 մարտ 1887

Նօ. 13 3—3

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՔՈՆՍՈՒԻՏԻ ՊԱՐՏՔ

1881 Դեկտեմբեր 8/20 ի Կայսերական Իրատէով թողեալ հասոյթք

Ե՛ՏԱՐԵՇՐՋԱՆ–ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1887

ՀԱՍՈՅԹՔ	Զուտ հասոյթ դաւառ. վարչ. Դրուշ		Ընդհ. տնօրէնութեան կողմէ վճարեալ ծախք Դրուշ		ԶՈՒՏ ՀԱՍՈՅԹՔ Գաւառական եւ կեդրոնական վարչութեան Դրուշ		Օսմ. ոսկի		Նախորդ ամիսներէն Օսմ. ոսկի		Գումար մինչև 1887 փետր. 28 Օսմ. ոսկի	
Ընդհանուր գումարներ: Դրախտ (յետնեալ արոց գանձումն)												
Աղ												
Դրոշմ	7,337,006	84	228,148	04	7,108,858	80	69,359	76	787,972	02	857,331	78
Ոգելից ըմպելիք												
Զինարան												
Փեռաքս												
Դիսախոտ: Հասոյթք Բեժիկեն(*)									750,000		750,000	
Հարկ Պուլկարիոյ փոխանակեալ ծխախոտի տասանորդէն առնուելիք 100,000 Օսմ. լիրայով՝ մինչև ցարշումն յիշեալ հարկին	319,083	60			319,083	60	3,137	04	77,528	26	80,665	30
Յաւելուած կիպրոսի հասոյթից փոխանակեալ ծխախոտի տասանորդին յաւելուածով, կամ Պաչատան վրայ փոխանակագրէ դրամագլուխ 130,000 Օսմ. լիրայով	6,500,000				6,500,00		65,000		65,000		130,000	
Արեւելեան Ռումելիի տարեկան հարկէն												
Թէմնէգէի տուրք, Պաչատունէն փոխանակագրով վճարելի	2,500,000				2,500,000		25,000		25,000		50,000	
Սերպիոյ, Գարատաղի, Պուլկարիոյ և Յունաստանի բաժին ինկած պարտք												
Գումար	16,656,090	44	228,148	04	16,427,942	40	162 96	80	1705,500	28	1867,997	08
Պատրաստ դրամներէ առնուած շահ	339,741	46			339,741	46	3,397	42			3,397	42
Լումայաշահ (ոժիօ) դրամոց փոխանակութեան վրայ							493	61	2,271	35	2,769	96
Ընդհ. գումար	16,995,831	90	228,148	04	16,767,683	56	165,395	61	1703,228	93	1868,624	54

	Դրուշ		Օսմ. ոսկի		Օսմ. ոսկի	
Վճարեալ գումարք Կայսերական Իրատէին 10 և երկու յօդուածներով նախատեսեալ արժէթղթերուն ի հաշիւ			590 000			
Բնդ. տիտէ պարտուց տոկոսին համար Եւրոպա գաշուած և Կ. Պոլիս վճարուած գումարք			1020,065	03		
Ի մասնաւոր Ընդհանուր Պարտուց Վարչական Խորհրդին ընդհանուր ծախք			20,602	76		
Օսմ. Կայսերական Պանքան դրուած ոսկեդրամ			145,103	92		
» » » » փոխանակելի դրամ	9,477,635	28	92,520	73		
Կեդրոնական վարչութեան մասուկին մէջ ոսկեդրամ						
» » » » փոխանակելի դրամ	33,502	03	332	10		
					1868,624	54

Ի Դիմաց Վարչական Խորհրդոյ

Վաւերացեալ ճշդութիւնն ըստ տուեալաց Նախագահ (Սդ.) Ժ. ՕՊԱՐԻ

Խորհրդական Պատուիրակ (Սդ.) Ֆ. ՄԱՆԳԱՌՏԻ

Կ. Պոլիս, 5/17 Մարտ 1887 (Կ.Լ.)

ԴՐԱՄԱԿԱՆ ՄԵԾ ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ

ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ

Պրէգիլիոյ

Ի նպաստ ԲԵՐՆԱՄՊՈՒԳՈՅԻ ՆԱՀԱՆԳԱՑ մէջ 1871 սեպտ. 28 էն ի վեր աղատ ծնած գերեաց զաւակներուն.

Այս վիճակահանութիւն, 1842 թիւ հաստատ հրովարտակով արտօնեալ, աշխարհիս ամենէն կարեւոր և ամենէն բարի է, կը բաղկանայ միայն 200,000 տոմսերէ (1 էն 200,000) որոց 26,180ն անպարտաճառ պիտի շահին երեք վիճակահանութեանց միջոցին որք պաշտօնապէս տեղի պիտի ունենան ձեռնհաս իշխանութեանց առջեւ։

Վիճակահանութիւնք անպատճառ պիտի կատարուին 1887 մայիս 14 ին, 17 ին, եւ 20 ին

Առաջին վիճակահանութիւն 1887 մայիս 14 ի		Երկրորդ վիճակահանութիւն 1887 մայիս 17 ի		Երրորդ վիճակահանութիւն 1886 մայիս 20 ի	
1 բժն.	250,000 ֆր.	1 բժն.	500,000 ֆր.	1 բժն.	2,500,000 ֆ.
				1 »	250,000 »
1 »	100,000 »	1 »	125,000 »	1 »	125,000 »
				1 »	50,000 »
1 »	50,000 »	1 »	50,000 »	2 »	37,500 »
				4 »	25,000 »
3 »	25,000 »	4 »	25,000 »	2 »	12,500 »
6 »	12,500 »	2 »	12,500 »	10 »	10,000 »
2 »	10,000 »	8 »	15,000 »	20 »	5,000 »
17 »	5,000 »	17 »	5,000 »	30 »	2,000 »
25 »	2,500 »	25 »	2,500 »	60 »	1,250 »
40 »	1,250 »	50 »	1,250 »	99 »	750 »
100 »	500 »	249 »	500 »	200 »	500 »
320 »	250 »	552 »	250 »	525 »	250 »
2000 »	190 »	2000 »	100 »	20000 »	50 »
2516 թիւ	1,097,500 ֆր.	2710 թիւ	1,527,500 ֆր.	20954 թիւ	4,800,000 ֆր.

Շահերը պիտի յանձնուին շահողին բնակարանը

200.000 տոմսերէն 26,810ն անպատճառ պիտի շահին, որով ոչ տոմսակաց մէկ քառորդն մէկ բաժին շահելու հաւանականութիւն ունի։ Ինչպէս կը տեսնուի, շահելու մեծ հաւանականութիւն կայ։ Մէկ առիթ մ'է այս բաղդը փորձելու և դիւրաւորապէս դառնալու համար։

ՄԵԾ ԲԱԺԻՆ 2,500,000 ՖՐԱՆՔ

Տոմսերը պէտք է գնել առ առաւելն մինչեւ 3/15 ապրիլ 1887

Ամբողջ տոմսին գինն է	100	ֆրանք,	125	տրախմ,	116	լէյ,	40 ռուբլի
Կէս տոմսն գինն է	50	»	62·50	»	58	»	20 »
Քառորդ տոմսինը	25	»	31·25	»	29	»	10 »
Մէկ տասներորդ տոմսինը	10	»	12·50	»	11·60	»	4 »
Մէկ քսաներորդ տոմսինը	5	»	6·25	»	5·80	»	2 »

Ամբողջ գումարին համար

Բոլոր տոմսակք առանց բացառութեան պիտի մատնացոյցն երեք վիճակահանութեանց, որով միակ տոմսակով մը կարելի է երեք բաժին շահիլ։ Երեք վիճակահանութեանց պաշտօնական ցուցակը ձրիաբար և պահարանով պիտի ղրկուի ուղղին։ Շահողներուն խնամ պիտի տրուի հեռագրաւ կամ նամակաւ։ Շահերը պիտի վճարուին երբ շահող տոմսերը ներկայացուին. ուստի կը խնդրուի խնամով և անեղծ պահել զայնս։

Այս վիճակահանութիւն երաշխաւորեալ է Պետութենէն։ Շահերը վճարելու սահմանեալ դրամագլուխը դրուած է Պրէգիլիոյ Ազգային Պանքան։ Առաջին տասն բաժինները շահող տասն թիւեր առ առաւելն 1887 մայիս 30ին պիտի հրատարակուին Աղուելից լրագիրներուն մէջ։ Երեք վիճակահանութեանց ընդհանուր և պաշտօնական ցուցակը պիտի հրատարակուի Վիէննայի «Մոնիդէօռ տը լա Շանս Իւնիվէռսէլ»ի 1887 յունիս 18ի թիւին մէջ։ Այդ թերթն է Եւրոպայոյ և Ասիոյ համար մեր միակ ներկայացուցիչը։

Գանձապետ Պրէգիլիոյ կայսերական վիճակահանութեանց

ԳՕՄԱՆՏԷՕՌ ԼՈՒԻԶ տէ ԱԼՄԷՅՏԱ

Եւրոպայոյ և Ասիոյ մէջ տոմսերը կարելի է ստանալ Վիէննայի Մոնիդէօռ տը լա Շանս Իւնիվէռսէլ թերթին թղթակիցներէն, ինչպէս և ներկայ շրջաբերականս հրատարակող լրագիրներէն.

Կ. Պոլիս, Նէուզրս լրագիր
» Գանդանդիէն-Էքսլէ լրագիր
» Իսգէրն էֆէնտի,
Քարաքէօյ, Տէյրմէն խան
» Ն. Գավտաս
Իզմիր, Պ. Պ. Վիդդոս Գարռալ եւ ընկ.
Գարլովասի-Սամոս, Պ. Տ. Իսանինտէս
Եանեա, Պ. Պ. Ենգիլէֆի եղբարք

Լիմասոլ, Ալէքս լրագիր
Գերութ, Պ. Պ. Օ. Տիւբլան եւ ընկ.
Դամասկոս, Պ. Պ. Եանսունի եղբարք
Պաթում, Պ. Պ. Սիմէօնիտէս եղբարք
Բանիթի, Պ. Տ. Մանոգ
Սոֆիա, Ա. Թանաչոֆ
Փիլիպէ, Ռիշար Բէլլէր
Աթէնք, Ռ. Քիրիազիս

Աթէնք, Ատէրէոն լրագիր
» Պ. Ժան Գուդէլի
Շերա, Անոռոլի լրագիր
» Ֆոռնս լրագիր
» Պ. Ժորժ Աւդալիս
Պիւրգոս, Պ. Ժան Եորկաքորուլօ
Բագրաս, Պ. Ռ. Ռիկորուլոս
Զանթա, Պ. Պ. Մէրգանի եւ ընկ.

Գորֆու, Պ. Էռոէռա
» Պ. Ալեք. Նէգրիւռս
Գահիրէ, Պ. Ատոֆ Պաուէր
» Պ. Ֆոռ Էֆէնտի լրագիր
» Պ. Պ. Ցիրաքէռա եւ Բառոտի
Ալեքսանդրիա, Թէլեկրաֆ լրագիր
» Պ. Ատոֆ Պաուէր

Ի Ռումանիա, մեր բոլոր թղթակցաց քով ի Պուքրէշ, Կալաճ, Պրայլա եւն. եւն։

ՖՐԱՆՔՕ-ՀՕՆԿՐՈՒԱԶ

ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԵԱՆ ՊԻՏԱԲԷՍԹԻ

ՀՕՆԴԵՐԶ ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԵԱՄԲ

Արտօնեալ դրամագլուխ	20,000,000
Գանձեալ »	10,000,000
Մահուան արկածից դէմ պահեստի	10,000,000

Արեւելից Տնօրէն. Մ. Լօժէն Բարաքոր
» միջոց գործակալ. Մ. Նազարէթ Եազրճեան

Ֆրանքօ-Հունգարական կենաց անանուն ընկերութիւնը խիստ դիւրամատչելի պայմաններով մահուան դէմ ապահովութիւններ կընդունի, նոյնպէս փոքր աղջոց և աղջկանց ի չափահասութեան վճարելի պայմանաւ։

Ուեղորդ կը համարի ծանել թէ ամէն ընտանեաց և զաւակաց տէր անձանց իրը նուիրական պարտականութիւն մ'է տարեկան փոքրիկ զոհողութեամբ մը իւր կեանքն և իւր զաւակաց ապագան ապահովել. կամ ի ծերութեան օրերու և կամ յետ մահու իւր սիրելի կինն և զաւակունքը, աղքատութեան սոսկալի ճիրաններէն հեռի պահելու համար ուստի արդէն հրատարակութեան լուրջ ուշադրութիւնը կը հրաւիրեմ Ֆրանքօ-Հունգարական ընկերութեան շահաւէտ պայմաններուն և վիճակահանութեան մասնաւոր տեսակներուն որ մէն մի տարի Պիտաբէշտի մէջ ի ներկայութեան կայսերական պաշտօնէից տեղի կունենան, մէն մի շահող թիւ 100 անգլիական ոսկի շահելու պայմանաւ։

Աւելի ընդարձակ և կարեւոր տեղեկութիւններ ստանալու համար պէտք է դիմել առ վերջուիս։

Ամէն լեզուէ յայտարարութիւնք ձրի կը տրուին։

Օրինակ.—30 տարու անձ մը տարին մի անգամ 4 ½ ոսկի տալով 200 անգլիական ոսկիի ապագայ մը պատրաստած կըլլայ իւր ընտանեաց եւն. եւն։

Փափաքողք ազատ են ընկերութեանս պատուաւորութեան և հաստատութեան մասին տեղեկութիւն ստանալ Եւրոպայոյ մեծ դրամատուններէն։

CAISSE GENERALE D'EPARGNE ET DE CREDIT

Գնու�և վաճառուում ամէն տեսակ արժէթղթոց

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄՆՏՈՒԿ

Գնանուում ամէն տեսակ կարտներու

ԽՆԱՅՈՂՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՎԱՐԿԻ

Կեդրոնատեղի 116, Հրապարակ Լաֆայէթ, Բարիզ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 1,000,000 ՖՐԱՆԳ

Կանխիկ և «ապառիկ» վաճառուում ֆրանսական բաժնեւոր պարտաթղթոց՝—Վիլ տը Բառի 3 % փոխառութիւն 1868 ի, 69 ի, 71 ի, 75 ի, 76 ի (4 %), Գուէռթ Ֆենսիէ տը Ֆռանս 1853 (3 %) Գոմիւնալ 1860, 79, 80, Ֆենսիէռ 1877, 79, Պանք Իպոթէգէռ 1880, Վիլ տը Լիոն 1880, Լիլ 1860, Ամիէն 1881, 1/4 Վիլ տը Բառի 1871, 1/3 Գոմիւնալ 1860, 1/10 Ֆենսիէռ 1883 եւն. եւն։ Վիճակահանութիւնք տեղի կ'ունենան ամէն ամիս և գլխաւոր բաժիններն են 5,000, 10.000, 25,000, 30,000, 40,000, 50,000, 100,000 և 200,000 ֆրանք։

ԽՆԱՅՈՂՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՎԱՐԿԻ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄՆՏՈՒԿԻՆ կը վաճառէ այս ամէն արժէթուղթերն ի փոխարէն ամսական 3, 10 և 20 ֆրանքի։ Գնողն ազատեմ կ'ստանայ իւր պարտաթղթոց թիւերն և իրաւունք կ'ունենայ թէ վիճակահանութեանց և թէ՝ տոկոսի կտրոնները, եւթը թէ ամբողջովին վճարած լինեն գումարքն։ Ամսական ստացագրերը կը ներկայացուին գնողաց ցոյց տուած բնակարանը։

Ստորագրելու համար, դիմել առ ԱՊՈՏՈՒԼԼԱՏ ՆԱՍԻ ԵՖ., ընդհանուր ներկայացուցիչ բովանդակ թուրքիոյ համար։ Դրասենեակք թիւ 4, Պահչէ-Գաբու, Ի Պոլիս։

Գործակալութեանց և ստորագրութեանց ենթադիր թուրքիոյ դիւաւոր քաղաքներէ՝ դրկուելու են նամակաւոր առ Ա. Նասի Եֆէնտի։

Պ. Յ. Գ. Քիլիկեան, Քննիչ
Պ. Ա. Թէքէլեանօղլու, Ագենտ-Գործակատար
Պ. Յովսէփ Պ. Գալֆենեան, ի Պրուսա
Գործակատարք Պ. Մխոյ Մօրտեան, ի Զմիր և շրջակայքը
Պ. Ն. Կասապեան, ի Սէլանիկ
Պ. Նարա Ռիֆէլ, ի Դամասկոս՝ Սուրիոյ համար
Պ. Յովհաննէս Նահապետեան, ի Սէլիպոլու.

514

ԱՌ ԼԻՍԱՆԿՅԱՐ ԶՍ ԵՒ ԱՐՈՒԵՍՏԱՍԼԷՐՍ

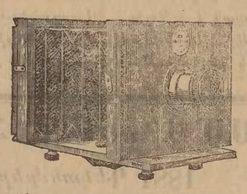

Կը ծանուցուի մայրաքաղաքիս և գաւառաց լուսանկարչաց և արուեստասիրաց թէ վաճառատանս մէջ մանաւոր ճիւղ մը հաստատած եմ ծախելու համար լուսանկարչութեան ամէն պիտոյք, ինչպէս՝ Ամբողջ գործիք արուեստասիրաց համար, Շամար նուար, ամէն տեսակ Օպժէքթիվներ, Քիւվէթ, Ալպիմինէ և զգայուն թուղթեր, Քարթոնեներ, Շապիներ, Լապտերներ, Արծաթի ժելատինօ Պրոմիւրով վարդկենական բլաքներ, լուսանկարչութեան համար քիմիական նիւթեր, այս ամենը խիստ ընտիր և Եւրոպայոյ մեծ վաճառատանց դնով։

Հետեւաբար կը խնդրեմ անոնցմէ որք հետաքրքիր են լուսանկարչութեան, գալ այցելել մեր երանոցս ուր պիտի գտնեն ամէն տեսակ ապրանք։

ԷՄ. Ճ. ՄԷՐՃԱՆՕՅ

54 և 56, Մէյտանպրգ փողոց, Պահչէ-Գաբու

ՎԻԱԼԻ ԳԻՆԻ

ԿԱԶԴՈՒՐԻՉ ԶՕՐԱՑՈՒՑԻՉ ՎԵՐԱՆՈՐՈԳԻՉ

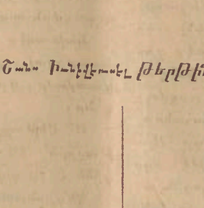

ՔԻՆԱՅՈՎ ՄՍԻ ՀԻԻԹ ՖՈՍՖԱԹ ՏԷ ՇՕ

Ամենազդու կազդուրիչն զոր պարարտին գործածել Ապաքինողները, Նեբրերը, Կանայք, տկարակազմ Տղայնքն և ամէն փափուկ անձինք։

Վիալի Գինին ամենէն ազդու դեղերու միաւորութիւնն է, ընդդէմ Արեան տկարութեան, Դեղութեան, Թոքախտի, Պատմուչքի ամէն ցաւերու, Փորհարութեան, Հիւծծման, Երկար ապաքինման, եւայլն։ ի մի բան, Թուլութեան, Վատութեան, Զրկային ուժգնաւորութեան ամէն վիճակներուն որոց շատեր շաբաշաբ կերպիւ ենթակայ են մեր օրերս։

Բաղկացեալ Մկանանց և Զգայնոց ու Ուղեղային դրութեանց կազմութեան և Զարգացման յոյժ անհրաժեշտ նիւթերով։

ԼԻՈՆ—Դեղարան Ժ. Վիալ, Պուրպոն փողոց, 14—ԼԻՈՆ

Պոլսոյ մէջ կեդրոնատեղին է ընդհանուր Մթերանոցն Ալիբրանտիի դեղարան Տէլլա-Մուտա, դրամ մեծ փողոց 169։

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՒ ՄԱՐՈՒԲԵԱՆ

Ն. ԲԱՔԻ ԵՒ ԸՆԿ.

Մարդիկ և Բոլոյի գլխու կանոնաւորապէս բանող

Սամսոն, Տրապիզոն և Պամուք երթալ ելք յաճախիկայ շոգենաւն է լա Մէնէրեալ որ մայր 23 ին Մարսիլիայէն և մայր 30 ին Կ. Պոլսէն ալ մի մեկնի։

Մարսիլիա երթալիք յաճախիկայ շոգենաւն է Արմէն։

Ուղեւորի և ապրանք ուղարկելու

Նաւագրչէթի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակատարն ԹԻՆԻՍԻՆ ԲԸՊՈՒ

Թիւ 17-18 Քիւչիւք Միւլէք Մահմանէ փողոց, Թիւ 14

511

ՔԻԻՆԱՐՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԱՌՈՒԶԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒԹ

Այժմ ոչ ոք չեմ կրնար ՀԷՆԷՔՕՆ և Մէնէրեալ գլխ.

Ուղեւորք և ապրանք կ'ընդունուին Նիւ Եորքի, Պոսթոնի, և Միացեալ Նահանգաց ու Գանատայի ամէն կողմերուն համար, նամանաւանդ Հավանի, Ռուէնի, Բարիզի, Լոնտոնի, Պասկոլի, Մանչէսդրի, Պրատֆորտի եւ եւ համար։

Ուղեւորաց համար ամէն դիւրութիւն կ'ընծայուի։

Ամէն շոգենաւու մէջ կայ կին բժշկուհի մը

Ընկերութեան շոգենաւերը նշանաւոր հանդիսացած են իրենց հանգստաւէտութեամբ և կանոնաւորութեամբ։

Գործակատար ԹՈՄԱՍ Զ. ՃՈՆԻ

Թիւ 1 Քիւչիւք Հալա փաշա խանթա Ղալաթիա

511

PAPIER FAYARD ET BLAYN

ՎԱԹՍՈՒՆ ՏԱՐՈՒԱՆ ՅԱՋՈՂՈՒԹԻՒՆ կը հաստատէ անոր գերազանցութիւնը՝ բժշկելու համար Ցաւագնութիւնը, Վէրերը, Այրուածները, Հոգեւորները Կաղերը եւայլն։ Գինն է 1 ֆրանք. կը գտնուի ամէն Դեղավաճառաց քով. Դիմել առ Բարիզ, Սէն-Մէռի փողոց, Թիւ 30։

ՃՇՄԱՐԻՏ ԶԵՂՔ

Ս. Մ. ՄԻՆԱՍԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿԵՐ կը ծանուցանեն թէ սկսած են զեղչել գներով վաճառել Իրենց ապրանքները ցնոր յայտարարութիւն։ Զեղչը կը զանազանի, որպէս քանակութիւնը կ'որոշուի և կը զեղչուի առաւորապէս միջոցին իւրաքանչիւր յաճախորդի գնելիք վաճառաց տեսակի ու քանակութեան համեմատ։

Բազմատեսակ վաճառք ընտանեկան պիտոյից վերաբերեալ։

Ամերիկեան կոմպլաստիկ, քաջալ և վերարկու պատուական ու դիմացկուն, շատ ածան գներով կը ծախուին։

ԱՄՍԵՐԻԿԵԱՆ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ, եէրդի համար դրան կից, Բէրշէմպէ բազար, ի Գալաթիա։

ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԻՒՆ ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒԹ

ԸՆԴ ԴԷ ԱՆԷԼԷՆ, Կ. Պոլսոյ և Օրեսայի

ԹՈՎՄԱՍ ՈՒԻԼՍՈՆ ՈՐԴԻՔ ԵՒ ԸՆԿ.

Առաջնակ	Թոնս	Առաջնակ	Թոնս
Ալպանս	2,000	Լէբանոն	4,500
Անտէլս	3,000	Մարսէյլ	4,300
Արկս	1,300	Պարսատին	2,500
Գասսանս	3,500	Մէրս	2,000
Գօրտոնս	2,200	Նէրս	2,000
Գրաֆ	2,000	Օթէյլ	5,000
Գէլրս	2,600	Օրլանս	3,000
Գոսլիրս	2,500	Ոգրանդ	4,500
Գասէ	2,400	Ոգդ	2,000
Գագ	2,000	Բառիթիք	1,200
Գոմ	2,700	Բալէրմ	3,200
Ցիս	2,500	Բաղդ	1,700
Ցամնս	1,800	Փէդ	2,800
Լրաք	2,600	Փիսթ	4,400
Տրաք	2,600	Քիմաս	3,200
Ֆալքն	800	Լոյս	3,000
Ֆիս	1,700	Լոմնս	5,500
Ֆլամինկ	1,600	Լուէս	3,500
Կաղիլէս	5,500	Մայրեմս	4,000
Կիգանս	2,200	Պաքիս	2,000
Կոզզ	1,800	Սիլիս	2,000
Կրոսնս	2,200	Սարենգ	4,300
Հանեմ		Թասսս	1,200
Հէրս	2,000	Թ. Ռէիրք	3,000
Հիասկս	3,000	Թիկեր	1,300
Հիւմֆրեդ	1,200	Թուլեմս	2,800
Ճիս	2,300	Փասնգ	3,600
Գէլրս	2,000	Եէսաս	1600
Գօնս	2,200	Զէպրա	3,000
Լէս	2,000	Զէրս	41,0

Ուղեւորներու համար ամէն դիւրութիւն կընծայուի

Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել առ ՖԻՆՏԷՐԻՒ ՀԻԼՏ ԵՒ ԸՆԿ.

Գործակալ

Թիւ 17-18, Քիւչիւք Միւսէք Խան Ղալաթիա

514

ՀԱՆՐԱՊԱՐԱՅԻՆ ՀԱՄՏԱՏՈՒԹԻՒՆ

VICHY

ՎԻՇԻ

Ֆրանսա (գաւառ Ալիէի)

ԿԱԼՈՒԱԾ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՊԵՏՈՒԹԻՒՆ

Վարչութիւն՝ Փարիզ, 8, Ռուլվար Մոնմարթր

GRANDE GRILE. — Առաջին տարրութիւնք, մարսողական ճանապարհաց հիւանդութիւնք, լեարդի և փայծաղի խրթնութիւն, ներքին գործարանաց խցուածք, մեզաձային քար եւայն։

HOPITAL. — Մարսողական ճանապարհաց հիւանդութիւնք, ստամոքսի ծանրութիւն, դժուարարտութիւն, պարոքձակի պակասութիւն ստամոքսի, Լեղացաւ, անմարսութիւն։

CELESTINS. — Երիկամանց և փամփուշտի տկարութիւնք, միզական ուռայ և մի, զական քար, յօդացաւ, շաքարախտ (Տիաբէթ), սպիտակուց-միզական (Ալբիւմինուրի)։

HAUTERIVE. — Երիկամանց և փամփուշտի տկարութիւնք, ուռայ, քար, յօդացաւ, շաքարախտութիւն, սպիտակուցզական։

Աղբիւրին անունը պէտք է դիտուել շիշերու քարտիւրին վրայ։

Պոլսոյ ամէն դեղագործաց և դեղավաճառաց քով կը գտնուի։

ԲԱԲԱԵԱՆԻ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Հիւբէրլի, Մէյերլինկի և Օրեսայի գլխ

կանոնաւորապէս բանող

Առաջնակ	Թոնս	Նաւապետ
Այա Նիքիա	3,000	Գէրա
Աբարան	2,500	Գանէրա
Լրպատիա	2,500	Գրուլիրանդ
Լարնիա	2,500	Գրուլիրա
Պասեմանիա	3,500	Պարիզ
Բուլգարիա	2,800	Ֆոֆորդիլ

Ընկերութիւնն օրինաւոր գներով վճարք կ'ընդունի Եւրոպական երկիրներու և Ամերիկայի համար։

Ամէն դիւրութիւն և հանգստութիւն կը տրուին ուղեւորաց։

Դիմել առ ԴԱՆԻԷԼ ԲՍԲԱ ԵՒ ԸՆԿ.

513 Գործակալ

Արտօնատէր Ս. ՏՈՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՒ